

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN ETİM BİLİM DALI

**6.SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ MÜFREDATININ
“ NANAÇ, HZ MUHAMMED, AHLAK” ÖĞRENME ALANI ÖĞRENCİ
KAZANIMLARININ ÖĞRETMENLER TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

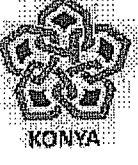

Betül Elmas

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Prof. Dr. Mustafa Tavukçuoğlu

Konya -2017

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Betül Elmas		
	Numarası	148102011055		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri/ Din Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	6.Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının “İnanç, Hz.Muhammed, Ahlak” Öğrenme Alanı Öğrenci Kazanımlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

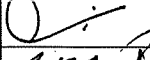

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Betül Elmas
	Numarası	148102011055
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU
	Tezin Adı	6.Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının “İnanç, Hz.Muhammed, Ahlak” Öğrenme Alanı Öğrenci Kazanımlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **6.Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının “İnanç, Hz.Muhammed, Ahlak” Öğrenme Alanı Öğrenci Kazanımlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi** başlıklı bu çalışma 28/07/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Mustafa TAVUKÇUOĞLU	
2	Prof. Dr.	Muhittin OKUMUŞLAR	
3	Yrd. Doç. Dr.	Sümeyra BİLECİK	

ÖZET

Bu çalı manın amacı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenleri tarafından 6.Sınıf naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının de erlendirilmesidir.

Ara tırmamızın birinci bölümünde, DKAB Ö retim Programı tanıtılmı tır. kinci bölümde, naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanları kazanımlarının ö retmenlere göre gerçekte me düzeyi ölçülmeye çalı ılmı tır.

Ara tırma kapsamında, naç, Hz Muhammed, Ahlak ö renme alanındaki kazanımların gerçekte me seviyesini ortaya çıkarmak için görü me ve anket formu hazırlanmı , DKAB dersi ö retmenlerine uygulanmı tır. Ankete verilen cevapların analizleri ve de erlendirmeleri yapılmı böylece kazanımların gerçekte me seviyesi belirlenmi tir.

Ara tırmanın sonucunda DKAB ders kitaplarında, naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının büyük bir kısmının gerçekte ti ini, DKAB ö retmenlerinin ders kitabından farklı kaynaklar da kullandı ı, kazanımların gerçekte mesinde etkinliklerinde önemli etkisi oldu u sonucu ortaya çıkmı tır.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the objectives of the 6th grade in the field of belief, Hz Muhammed and moral learning by teachers of culture of religion and ethics.

In the first part of our survey, the curriculum of culture religion and ethic has been introduced. In the second part, it has been tried to measure the achievement level in the field of belief, Hz Muhammed and moral learning according to the teachers.

In the context of survey, in an attempt to determine the realization level of objectives learning moral knowledge, belief and Hz. Muhammed, a face to face interview and a questionnaire form have been prepared and applied to the teachers of religious culture and moral knowledge lesson. By analyzing and evaluating the answers given to the items involving in the questionnaire, realization level of the objectives have been determined.

At the end of the research, it has been concluded that the content of the religious culture and moral knowledge course book mostly enables to the realizing of belief, Hz. Muhammed and the field of learning moral knowledge objectives, teachers use different sources apart from the course book, also activities have significant influence on realizing the objectives.

ÖNSÖZ

Din e itimi; ki ilerin dini kavramları ve slam'ın, iman, ibadet ve ahlak esaslarını do ru bir ekilde anlamalarını gerçeikle tirdi i ölçüde ba arılıdır. Din e itimi sayesinde birey, slam dinini hurafe ve batıl inançlardan ayırt ederek ve dinin istismar edilmesini engelleyerek din, akıl, bilim uzla ısının oldu unu ö renir. Hedefinde birey ve toplumun huzuru ve düzenin sa lanması vardır. Din e itimi ve ö retimi yaygın ve örgün din e itimiyle verilen dini bilgilerle fertleri din konusunda aydınlatır.

Program geli tirme, e itim programlarının tasarlanması, uygulanması, de erlendirilmesi ve bu de erlendirme sonucunun yeniden düzenlenmesidir. Toplumdaki yeni geli meler, sosyo-kültürel ve bilimsel de i iklikler göz önüne alındı nda bir ö retim programının genel ve özel amaçları, ders konuları, ö retim yöntemleri ve de erlendirmeleri vb. ara tırmalarla düzeltilmeli, ihtiyaca göre yenile tirilmeli ve denendikten sonra genelle tirilmelidir. DKAB Dersi ö retim programı İkö retim programlarının yenilenmesiyle geli tirilmeye devam etmi tir. Ö rencilerin geli tirilmi olan programla batıl inanç ve hurafelerden uzak din anlayı na sahip olmaları, ö renme ve ö retme sürecinde ö renciyi merkeze alarak kazanımların gerçeikle mesi hedeflenmi tir. Bu amaçla çalı mamızın birinci bölümünde, geli tirilen İkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ö retim Programı de erlendirilmektedir. kinci bölümde, din dersi ö retmenlerinin gözlem ve deneyimlerine ba vurularak, kazanımların gerçeikle me düzeylerini de erlendirmeleri istenmi tir.

İkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 6.sınıf nanç, Hz Muhammed, Ahlak ö renme alanı, ö renci kazanımlarının gerçeikle me seviyesini tespit etmek için görü me ve anket formu hazırlanmı , Konya merkez ilçelerinde bulunan muhtelif ortaokullardaki DKAB ö retmenlerine yapılmı tır. Anket formunda sorulan sorulara verilen cevapların analizleri ve de erlendirmeleri yapılmı böylece kazanımların gerçeikle me seviyeleri ortaya çıkmı ve ara tırma sonucu de erlendirilmi tir.

Çalı mamın her safhasında sabır ve özveriyle bilgi ve birikimlerini benden esirgemeyen, kıymetli danı man hocam Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUO LU'na,

gerek ders sürecimde, gerekse tez hazırlama sürecinde yardımlarını esirgemeyen saygıde er hocalarım Prof. Dr. Muhiddin OKUMU LAR'a ve Prof. Dr. Abdullah ÖZBEK'e her daim te ekkürü bir borç bilirim.

Her zaman oldu u gibi bu yo un çalı ma temposu içerisinde benden maddi manevi destek ve yardımlarını esirgemeyen, büyük bir sabırla beni te vik eden e ime ve aileme; de erli anneme, babama ve karde lerime sevgilerimi ve te ekkürlerimi sunarım.

Ara tırmalarımın anket kısmının olu masından kıymetli vakitlerini bana ayırarak gerek birinci elden, gerek mail yoluyla sorularımı cevaplayan ve bu sorularımın birçok ki ide kar ılık bulmasını sa layan Konya merkez ilçelerinde bulunan muhtelif ortaokullarındaki DKAB Dersi meslekta larıma da minnet ve ükranlarımı sunarım.

Betül ELMAS

KONYA 2017

Ç NDEK LER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
Ç NDEK LER	v
KISALTMALAR	vii
TABLolar L STES	viii
G R	1
1.Çalı manın Konusu ve Problemleri	1
2.Çalı manın Amaç ve Önemi	3
3.Kapsam ve Sınırlılıklar	5
4.Çalı mada zlenen Yöntem	5
1. BÖLÜM	
DKAB Ö RET M PROGRAMI	6
1. Programın Bakı açısı.....	8
2. Programın Temel Yakla ımı.....	9
3.Ö retim Programının Özellikleri ve Temelleri	12
4. Programın Yapısı.....	15
5. Ö renme Alanları.....	17
6. Kazanımlar.....	22
7. E itimde Ölçme Ve De erlendirme	25

II. BÖLÜM

6.SINIF“ NANÇ, HZ MUHAMMED,AHLAK”Ö RENME ALANI Ö RENC KAZANIMLARININ GERÇEKLE ME DÜZEYLER	29
ARA TIRMADA ELDE ED LEN BULGULAR VE TARI MA	29
1.Ö RETMENLER N KAZANIMLAR HAKKINDAK GÖRÜ LER	29
2.Ö RETMENLERE GÖRE KAZANIMLARIN ELDE ED LME DÜZEYLER	43
2.1. DKAB Dersi 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin Ö renme Alanı Kazanımlarının Gerçekle me Düzeyi Anketinden Elde Edilen Bulgular	44
2.2. Ara tırmamıza Katılan Denencelere Yönelik Bulgular.....	48
SONUÇ VE DE ERLEND RME.....	57
KAYNAKÇA	61

KISALTMALAR L STES

a.g.e.:Adı geçen eser

a.g.m. :Adı geçen makale

Ank.:Ankara

c. :Cilt

ev. :eviren

D B: Diyanet İleri Bakanlı ı

DKAB: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

EBA: E ğitim Bili im A ı

Hız: Hazreti

DKAB: İlkö ğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

st.: stanbul

M.E.B. :Milli E ğitim Bakanlı ı

r.a.: Radıyallahu anh

s. : Sayfa

S.:sayı

Sav: Sallallahu aleyhi ve sellem

ss.: sayfalar

Tdv: Türkiye Diyanet Vakfı

v.b. : Ve Benzeri

Yay.: Yayınları

**ARA TIRMA SONUCU ELDE ED LEN BULGULARLA LG L
TABLOLAR L STES**

Tablo 1. DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı Kazanımlarının Gerçekle me Düzeyi Anketinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (44. sayfa)

Tablo 2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ö retmenlerine göre DKAB Dersi nanç, Hz. Muhammed, Ahlak Ö renme Alanı Kazanımların Gerçekle me Seviyesi (45. sayfa)

Tablo 3. DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı kazanımlarının gerçekle me düzeyi gerçekle me seviyesi kullandı ınız yöntemlere göre de i mekte midir? (48. sayfa)

Tablo 4. DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı Kazanımlarının gerçekle mesi için sadece ders kitapları yeterli midir? (49. sayfa)

Tablo 5. Ö retim programındaki kazanımlardan gerçekle tirilemeyenler var mıdır? (51. sayfa)

Tablo 6. Ders kitabındaki etkinlikler kazanımları gerçekle tirmede yeterli midir? (52. sayfa)

Tablo 7. Ö rencilerin inanç, Hz Muhammed ve ahlak Ö renme alanı konularını ö renmede zorlandıkları konuların isimlerini yazınız? (53. sayfa)

Tablo 8: nanç, Hz Muhammed ve ahlak ö renme alanı konularını hangi ö retim teknik ve yöntemleri ile i liyorsunuz? (55. sayfa)

Tablo 9 • Ba ka kaynaklara ihtiyaç duyuyor musunuz? (56. sayfa)

G R

1.Çalı manın Konusu ve Problemi

Günümüzde e itim, insanların davranı larında belli amaçlar do rultusunda de i iklik olu turma süreci olarak ele alınmaktadır. Ö retim ise planlı, programlı e itim çalı malarının gerçekleştirilme sürecini ifade etmektedir.

E itim ve ö retim de amaç birbirini seven, sayan, kendiyle barı ık, ba arılı etrafına faydalı bir ya am sahibi olacak fertlerin yeti tirilmesidir. Günümüzdeki e itimin hedefi, ki ilerin hem ruhsal hem de toplumsal açıdan geli mesi, kendisinin ve toplumun faydasına olan beceriler elde etmesi ve bu dengeyi korumasıdır.¹

Süreç içinde ö rencilerden; bilgiyi ara tırması, anlaması, yorumlaması, sıraya koyması, gruplaması, eksik yönlerini tespit etmesi, analiz-sentez yapması, zihinde yapılandırması ve de erlendirmesi beklenir.

Bunlarla birlikte ö rencilerden, özgüven içinde kendisini ifade edebilme, çevresiyle rahatlıkla ili ki kurabilme, grup içinde ortak hareket etme, olayları de erlendirme v.b. farklı beceriler elde etmeleri de hedeflenir.

Günümüzde, eskiden oldu u gibi okullarda bilgileri ö retmek yerine, ö rencilere ya adıkları hayata uyum göstermelerini sa layacak bilgi ve becerilerin kazandırılmasına önem verilmi tir. Bu amaçla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin geli tirilen ö retim programında da kazanımların yüksek seviyede gerçekleştirilmesini sa lamak amaçlanmı tir.²

Geli tirilmekte olan program anlayı ında, etkinliklerin temel hedefi kazanımları yüksek seviyede gerçekleştirilme oldu una göre, kazanımların gerçekleştirilme ölçüsü ve bunu etkileyen unsurlara dönük yeni ara tırmalara ihtiyaç

¹ Haluk Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, st. 1999, s. 153.

² MEB, DKAB Program Kılavuzu, 2010, Ankara, s.3

vardır. Ö rencilerin kazanımları kavraması ve olumlu dini bir tutum elde etmelerinde, DKAB ö retmenlerinin, kullanılan yöntemlerin, ders kitaplarının, etkinliklerin büyük rolü oldu u dü ünülmektedir.

Bu ara tırmamızın konusu ö retmenlere göre lkö retim 6.sınıf DKAB ders kitaplarında naç, Hz Muhammed, Ahlak ünite kazanımlarının gerçekte me seviyesini ve buna etki eden unsurları ortaya koymaktır.

Ara tırmamız için temel olan alt problemler de unlardır: DKAB Ö retmenlerine göre;

- DKAB Dersi naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekte me düzeyi hangi seviyededir?

- DKAB Dersi naç Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekte me seviyesi derste kullanılan yöntem ve tekniklere göre de i mekte midir?

- DKAB Dersi naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekte mesi için kullanılan ders kitapları yeterli midir?

- Ö retim programındaki gerçekte tirilemeyen kazanımlar var mıdır?

- Kazanımları gerçekte tirmek için ders kitaplarında yer alan etkinlikler yeterli midir?

-Yeterli seviyede gerçekte memi olan kazanımları etkili kılmak için gerekli etkinlikler ve yeni içerik nasıl olmalıdır?

2.Çalı manın Amaç ve Önemi

DKAB dersi ilkö retimde 4-5-6-7-8'inci sınıflarda okutulmaktadır. Ünitelerden ö rencilerin bazı bilgileri ve davranı ları kazanması hedeflenmektedir. Ders kitaplarında kazanımların gerçekleşmesi için içerik verilir, örnek olaylara, etkinliklere, sorulara, kavram haritalarına yer verilmiştir. Hedeflenen kazanımların gerçekleşmesi için dersin i leni a amaları, verilen örneklerin ö renci seviyesine uygunluğu, kullanılan teknik ve yöntemler, etkinlikler ve yapılabilecek eylemler ara tırılmalıdır.

Ö renme sürecinde planlı ve düzenli olarak hazırlanmış örneklerle, ö rencilerin elde etmesi beklenen bilgi, de er ve davranı lara kazanım denir. Bu nedenle ö renmenin gerçekleşmesi için kazanımların edinilmesi gereklidir. Kazanımlar, 4.sınıftan 8. sınıfa kadar ö rencilerin geli im düzeyleri dikkate alınarak, ö renme alanına göre verilmiştir, kazanımların yazılımının sistematik bir ekilde olmasına önem verilmiştir. Hedeflenen kazanımların gerçekleşmesi için konu ile ilgili kavramlar, de er ve beceriler esas alınmıştır. Kazanımların gerçekleşmesinde ders kitaplarındaki etkinliklerin önemli bir rolü vardır. Bu nedenle etkinliklerin ö rencilerin seviyesine uygun olması önemlidir.

Ara tırmada; öncelikle DKAB ö retim programı tanıtılmış ve bu programda hedeflenen DKAB dersi inanç, Hz Muhammed ve ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekleşmesi için, ö retmenin kullandığı yöntemlerin, etkinliklerin, ders kitabı dı ındaki kaynakların, DKAB dersi inanç, Hz Muhammed, ahlak ünite kazanımlarının gerçekleşebilmesi ve kazanımların gerçekleşme düzeyini tespit etmek hedeflenmiştir.

Ara tırmamıza konu olan inanç, Ahlak, Hz Muhammed ö renim alanındaki kazanımlar öyledir;

nanç ö renme alanından edinece i kazanımlar sonucu ö renci, Peygamber, resul ve nebi kavramlarını açıklayarak, Kur'an'da adı geçen peygamberleri ve insan peygamber seçilme sebeplerini bilir. Peygamberlerin sıfatlarını açıklar. Mucize kavramının anlamını bilir bunun peygamberlerin özellikleri oldu unu kavrar. Vahiylere ortak yönlerinin oldu unu bilir, lahi kitabın ne anlama geldi ini açıklar, Allah'ın Cebrail vasıtasıyla insanlara vahiy gönderme sebeplerinin farkında olur. Suhuf ve lahi kitapların gönderildi i peygamberleri bilir. Asr suresinin anlamını kavrar ve sureyi ezbere okuyabilir.

Hz Muhammed ö renme alanından edinece i kazanımlar sonucu ö renci, Hz. Muhammed'e gelen ilk ayetlerin içeri ini bilir. Hz. Muhammed'in slam'a ça rısının yakın çevresinden ba layarak yaygınla tırdı ını açıklar. Medine'ye hicretin sebep ve sonuçlarının, Hz. Ali ve Hz. Ebu Bekir'in Hicret'teki rolünün farkında olur. Mescid-i Nebi'nin toplumsal rolünü örneklerle açıklar. Hz. Muhammed'in toplumsal barı , birlik ve beraberli e, e itim-ö retime yönelik düzenlemelerini örneklendirir, Bedir, Uhut ve Hendek Sava larının sebep-sonuçlarını açıklar. Barı açısından Hz. Muhammed'in Hudeybiye Antlaşması'nda ve Mekke'nin fethinde ortaya koydu u tutumu de erlendirir. Veda Hutbesi'nde yer alan mesajları yorumlar. Hz. Muhammed'in vefatının sahabeyi nasıl etkiledi ini bilir. Nasr suresini ezbere okur ve anlamını kavrar.

Ahlak ö renme alanından ö renilen kazanımlar sonucu ö renci, slamiyet'in sakınmamızı istedi i bazı kötü davranı lardan örnekler vererek bunları ayet ve hadislerle açıklar. slamiyet'in sakınmamızı istedi i bazı kötü davranı ların bireysel ve toplumsal zararlarını örneklerle ortaya koyar. Kötü davranı lardan sakınmak ister. slamiyet'in sakınmamızı istedi i davranı ların toplum ve ki ilerde ortaya çıkma sebeplerini irdeler. slam dininde ho görülmeyen davranı lar hususunda kendini ele tirir. Felak suresinin anlamını kavrar ve sureyi ezbere okur.³

³. İlkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Ö retim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s.72-77

Sonuç olarak ara tırmamız, DKAB dersi naç, Hz Muhammed, Ahlak üniteleri kazanımlarının gerçekte me düzeyini ve hedeflenen kazanımların gerçekte mesini etkileyen sebepleri ortaya koyar.⁴

3.Kapsam ve Sınırlılıklar

Ara tırmamız Konya Meram ilçesinde bulunan ve çalı mamıza izin veren ortaokullardaki 6.sınıf DKAB dersine giren 80 tane Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ö retmenleriyle sınırlandırılmı tır. Ö retmenler rastgele seçilmi , 6.sınıf Din Kültürü kitaplarındaki naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanlarıyla ili kili kazanımların gerçekte me düzeyi ve bunda etkili olan sebepleri ortaya koymak için anket uygulanmı ve 10 ö retmenlerimizle bire bir görü me yapılmı tır. Ara tırmamız gözlemlenebilen mekân ve zamanla sınırlı tutulmu tur. Görü melerimiz 2017 yılında gerçekte tirilmi tir.

4.Çalı mada zlenen Yöntem

Ara tırma kapsamında, naç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanlarındaki kazanımların gerçekte me düzeyini belirlemek, bulgular ve yorumlar kısmında somut bir örnek olarak kullanmak için nitel bir ara tırma tekni i olan mülâkat yöntemi kullanılmı tır. Mülâkat, iki ki i arasında herhangi bir konuda gerçekte tirilen, önemli kısımları veya tamamı daha sonra kullanılmak için kayıt altına alınan ciddi bir görü medir. Ara tırmamız, veri toplama aracı olarak “görü me tekni i” ile yapılmı , görü melerde soru cevap yöntemi sohbet tarzında kullanılmı tır. Çalı manın evreni Konya Meram ilçesindeki ortaokullarda görev yapan 6. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenlerinden olu maktadır.

Çalı mamızın örnekleme ise, random yöntemiyle çalı mamıza katılmayı kabul eden 10 ö retmenden olu maktadır. Çalı mamızda gönüllü olarak katılan 10 DKAB ö retmenimize açık uçlu sorular sorulmu cevap vermeleri istenmi tir.

⁴ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s. 74

Kazanımların gerçekle me düzeyini belirlemek amacıyla bir de anket formu hazırlanmı tır. Ankette yer alan soruların de erlendirilmesi SPSS programı kullanılarak analiz edilmi ve de erlendirme sonucu kazanımların hangi lde gerçekle ti i ve kazanımların gerçekle mesine etki eden unsurlar tespit edilmi ve tablolar halinde gösterilmi tir.

I. BÖLÜM

DKAB Ö RETİM PROGRAMI

Toplumların geleceğini yeni neslin eğitimi belirler. Bu sebeple eğitim ansız bırakılmamalı belirli bir plan ve program çerçevesinde, düzenli, kontrollü bir şekilde olmalıdır. Program ise öncelikle yapılacak olan işlerin amaçlarını belirleyip, daha sonra bunları sıraya koyarak uygun zamanda ve nasıl yapılacağını gösterir.

Program geliştirme, toplumdaki yeni gelişmeler dikkate alınarak eğitim programlarının hazırlanması, hazırlanan bu programların denenmek için uygulanması, uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve bu sonuçlar göz önünde tutularak programın yeniden düzenlenmesidir. Ancak hazırlanan program toplumdaki sosyal ve kültürel değişim, bilim ve teknolojiye yeniliklerle sürekli olarak geliştirilmesi gerekmektedir.

Bilim ve teknolojinin gelişmesi, iletişim araçlarındaki artış, farklı eğitim ortamlarının ortaya çıkması, toplum yaşamında ortaya çıkan sosyal ve kültürel gelişmeler, öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve tekniklerdeki farklılaşma gibi sebepler program geliştirme yaklaşımlarının sorgulanarak geliştirilmesini zorunlu kılmıştır.

Eğitimde program geliştirme, “toplumdaki yeni gelişmeler göz önünde tutularak belli bir öğretim programının ya da tüm programların genel ve özel amaçları, ders konuları, öğretim yöntemleri ve değerlendirme yolları bakımından araştırma yoluyla düzeltilmesi, yeniletilmesi ve önerilen değişikliklerin denedikten sonra yeniletilmesi olarak açıklanabilir.”⁵

⁵ Varı, Fatma “Programlara İlişkin Temel Kavram ve Tanımlar”, Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler, AÜ Açık Öğretim Fak.Yay., Eskişehir, 1991

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ö retim programı 2001-2002 e itim ö retim yılından itibaren uygulanmaktaydı. Program geli tirmede yapılan çalı maları dikkate alarak DKAB ö retim programında da de i iklik yapılmı tır. Din Ö retimi Genel Müdürlü ünün 21.06.2006 tarih ve 1830 sayılı teklif yazısı ile “ İkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4.5.6.7 ve 8. Sınıflar) Ö retim Programı” görü ülerek 2007-2008 E itim-Ö retim yılında uygulanmasına karar verilmi tır. DKAB ö retim programı 19.09.2000 ve 373 sayılı kararı ile uygulanmaktayken, 2007-2008 Ö retim Yılından itibaren uygulamaya son verilmi tır.⁶ 2007-2008 e itim ö retim yılında yeni program uygulanmaya ba lanmı , 2009 yılında Ankara dare Mahkemesi dersin mezhepler üstü oldu una karar vermi tır.⁷ 20.12.2010 yılında DKAB programında yapılan de i iklerle dersin ço ulcu niteli i artırılarak ö retim programı kullandı ımız halini almı tır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi programında “Kur’an-ı Kerim ve Hz Muhammed’in hadisi erifleri temel alınarak “mezhepler üstü (herhangi bir mezhebi esas almayan, mezhebi tartı malara girmeyen) ve dinler açılımlı” bir görü kabul edilmi tır. Yeni programla; yeti mekte olan nesle do ru din anlayı ı ve de erler hakkında bilgi edinmeleri, toplumda var olan farklı zihniyetler üzerinde dü ünüp akıl yürütebilme yeteneklerini geli tirebilmeleri ve Milli E itimin Genel Amaçlarının gerçeğe mesine destek olmak amaçlanmaktadır.⁸ DKAB programında yapılan yeniliklerde yönetim anlayı ı, hedeflenen ö renci, dine bakı açısı, e itim tarzı, toplumunun ve ö rencinin özelliklerine dikkat edilmi tır.

Yenilenen programla ö rencileri din ve ahlak hakkında önyargılardan uzak tarafsız bilgilenmeleri, e itim ö retim sürecinde ö retim programında hedeflenen kazanımlarla elde edecekleri bilgi, yetenek, de erler, kavramlar ve ö renciyi merkeze alan bakı açısıyla, programın amaç ve muhtevasının günün artlarına uygun olması hedeflenmi tır. Din ö retiminin amacı, ö rencilerin, inanç ve hayat konusundaki seçimlerini özgürce yapabilmeleri ve farklı inanç ve görü lere saygılı

⁶ İkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Ö retim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s. 2

⁷ dare Mahkemesi, Esas No:2005/1804

⁸ Recai Do an, Cemal Tosun, İkö retim 6, 7 ve 8. Sınıflar çin DKAB Ö retimi (Özel Ö retim Yöntemleri), Pegem A Yayıncılık, Ank. 2003, s. 48.

olmalarıdır. Bu do rultuda ö renciden beklenen insana, her türlü dü ünçeye, özgürlü e, ahlaklı olana, kültürel de erlere kar ı hassasiyet ve saygı duymaktır. DKAB dersi ö retim programında geli tirilip, dersin kitabı hazırlanırken ve ö renciyle payla ırken bu tarz bir yakla ıma dikkat edilmesi, duyu sal, bili sel, ve bilimsel açıdan ö rencinin geli imine katkıda bulunaca ı ortadadır.

1.Programın Bakı Açısı

İk ö retim okullarında 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflarında yer verilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin ö retim programına göre ö retmenler ders saatinde etkinliklerle ö rencilere yol gösterirler;

*Atatürk ilke ve inkılaplarını bilen, demokratik de erlere ve insani haklara saygı duyan ve çevresiyle barı ık,

* DKAB dersinde ö renmeyi seven, dini kavramları do ru anlayan, ileti im kuran, ara tırıp sorgulayarak ele tirebilen,

* Dini bilgiyi sosyal ve kültürel yapı içinde olu turan, yorumlayarak düzenleyen ve kullanan,

* Tarih boyunca ya anan toplum ve fertler üzerinde etkisi olan dini do ru bir ekilde anlayarak de erlendiren,

* İslam'ın temel de erlerinin yanı sıra toplumsal ve kültürel mirasını fark eden,

* İslam dininin toplumun sanatı, kültürü, örf ve adetleri, dili, ahlakı üzerinde yaptı ı etkiyi fark ederek hem Müslümanlara hem de farklı inançta olanlara kar ı ho görülü olup farklı inançları ö renen,

* De erlerini bilen ve bunları özümseyen, beden ve ruhen dengeli ve sağlıklı geli en; haklarını ve sorumluluklarının farkında olan, insanların yeti tirilmesine fayda sağlamaktır.⁹

2. Programın Temel Yaklaşımı

DKAB dersi öğretim programını hazırlarken çok yönlü olarak düşünülen öğrenci, verilen eğitimde hem özne hem de nesne olur. Programda, öğrenciyi öğrenme sürecinde etkin kılacak program geliştirme yaklaşımları ve din kültürü alanının bilimsel kriterleri göz önünde tutulmuştur.

a. Eğitimsel Yaklaşım; Yapılandırmacılık, çoklu zeka, öğrenci merkezli eğitim gibi yaklaşımlar DKAB dersi öğretim programı hazırlanmasında esas olur. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenme süreci içinde önceden öğrenilen bilgileri kullanma, öğrencinin seviyesini dikkate alınarak karışındakiyle olumlu bir iletişim kurma sonuç olarak değerlendirilmeye bulunmaktadır. Öğrenme sürecinde öğrencinin katılımına ve öğretmen rehberliğine önem vererek, öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımdır.

Yapılandırmacı yaklaşım bir bilme kuramı olduğu için süreçlerin etkilerinin farkında olur ancak bunlarla fazla ilgilenmez. Yapılandırmacılıkta, bilgi öğrenci tarafından oluşturulduğu için, bireye has bir yapıya sahiptir. Bu sebeple birey tarafından oluşturulan yapıları diğer bir bireye direkt olarak aktarması imkânsızdır. Öğretmen, kendi zihninde oluşturduğu bilgi, kavram ya da düşünceleri öğrencilerin zihnine boşaltamaz. Öğretmen bilgiyi direkt olarak aktarmaya çalışsa bile, bu bilgileri

⁹ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s. 7

ö renci aynı ekilde alamaz. Ö renci anlatılanları kendine göre yorumlayarak dönü türür.¹⁰

Yapılandırmacı anlayı ta ö retmenin görevi e itim programıyla ö renci arasında köprü görevi görmek ve ö rencinin yeni bilgisini yapılandırmasına yardımcı olarak bu süreci kolayla tırmaktır. Ö renci yeni bilgilerini kendine göre yapılandırabilmesi için farklı konularda bilgi da arcı ının geni olması lazımdır. Ö retmen ö renciyi tam anlamıyla dinlemeli onun dü üncelerini fark etmeli ve onun zihnindeki kavramsal yapıya göre yapılandırma ortaya koymalıdır. Ö rencinin, eski bilgilerinde yanlışlıklar varsa bu yanlışların sebeplerini fark etmesi yeni bilgileri ö renmesini kolayla tırır. Gelenekselci ö retimde ki sadece bilgi verme e ilimini yapılandırmacı anlayı kabul etmez.¹¹

Ö renciler ö renmeyi gerçekle tirirken, bireysel ve sosyal bir ekilde anlamı yapılandırır. Yapılandırmacılar tarafından kullanılan e itimle ilgili farklı kavramlar yapılandırmacıların ö renmeye bakı açılarını ortaya koyar. Genellikle tercih ettikleri, kavramlar arasında anlamlı bir ili ki kurma, bularak ö renme, problemleri çözme, ke ifle ö renme gibi kavramlar yer alır. Yapılandırmacılık 18.yy'da insanların kendi kendilerine yapılandırılabilirlikleri bilgileri rahat olarak ö rendiklerini ifade eden felsefeci Giambatista Vico'nun yaptığı ı çalı malara kadar gider. Ortaya konan bu dü ünneyi .Kant geli tirmi tir.¹²

¹⁰ Kamile Ün Açıkgöz, Aktif Ö renme, Bili Yayınları, 9. Baskı, zmir, Ocak-2007, s.64.

¹¹ Kamile Ün Açıkgöz, a.g.e , s.65.

¹² Ahmet Saban, Ö renme ve Ö retme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar, Nobel Yay. Da ıtım, Ank. Mart, 2004, s. 169-172; Yüksel Özden, Ö renme ve Ö retme, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı, Ank. Ocak, 2003, s. 55, 77.

Yapılandırıcılık, sadece öğrenimle ilgili bir kuram olmayıp, bilgi ve öğrenimle ilgili bir kuramdır. Bilgiyi temelden kurarak, bilgiyi yapılandırmaya ve yapılandırılmı olan bu bilgiyi uygulamaya çalışır.¹³

Bir inanç ve değerler sistemi olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde soyut kavramlar bulunmaktadır. Yapılandırıcı kuramda bilgi bireysel olarak geliştirilmeli, kavramlar zihinsel süreçte oluşturulmalıdır. Öğrenci kitabı ve öğretmen kılavuzları hazırlanırken öğrencilerin gelişim seviyesine dikkat edilmelidir. Bu kuramda yapıyı kurmaya yardımcı olan ve yöneten öğretmen, zihninde yapılandıran ise öğrencidir. Öğretmen soyut kavramları somutlaştırarak anlatmalıdır.

Yapılandırıcılığın ilkeleri şunlardır:

1. Öğrenim aktif bir süreçtir: Öğrenim, öğrencinin çevresi ile temas olarak ve duyu organlarını kullanarak bunları anlamlı bir şekilde yapılandırmasıdır. Aslında öğrenim hazır olarak bulunan bilginin direkt alınması değil anlamlandırılmasıdır.
2. İnsanlar öğrenirken, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini de öğrenir: Öğrenmenin gerçekleşmesi için hem anlamın yapılandırılması hem de anlam sistemlerinin yapılandırılması gerekir.
3. Anlam oluşturmak zihinde başlar: Anlamı yapılandırabilmek zihinde olur. Fiziksel hareketlilik, tecrübeler önemli olsa da özellikle çocuklar için tam anlamıyla yetmez.
4. Öğrenmede dil çok önemlidir çünkü dile hakim olmak öğrenmeyi kolaylaştırır.
5. Öğrenmemiz olurken çevremizle etkileşimlerimiz onu etkiler.
6. Öğrenmelerimiz yaşıtlarımızla birlikte olur. Eski bilgilerimiz, inandıklarımız, korktuklarımız, önyargılarımız öğrenmelerimizi oluşturur.

¹³Kamile Ün Açıkgöz, Aktif Öğrenim, Bili Yayınları, 9. Baskı, İzmir, Ocak-2007, s.64.

7.Ö renmeler için yeni bilgilere ihtiyaç duyulur: Bilgimiz ölçüsünde ö renmelerimiz de artar.¹⁴

DKAB Dersi Ö retim Programında a a ıdaki hususlar dikkate alınır:

Programda kullanılan metot kavramsal bir yaklaşımdır. DKAB derslerinde ilgili kavramlar ve bu kavramların birbirleriyle ilişkileri vurgulanmıştır. DKAB Programının en önemli noktası kavramlar ve bu kavramların birbirleriyle ilişkilerinden oluşan öğrenme alanları olmaktadır. Öğrencilerin somut yaşıntılardan, duygulardan, dini ve ahlaki anlamlara ulaşacak soyutlamalar yapmasına yardımcı olacak olan kavramsal yaklaşımlardır. Kavramsal yaklaşım bize dini ve ahlaki kavramları öğretmesiyle beraber, problemi çözme, sağlıklı iletişim kurma, problem üzerinde akıl yürütebilme kabiliyetini kazandırmada amaçlanmıştır. Öğrenciler, DKAB dersi içinde dini kavramları anlama, yorumlama ve sahip oldukları üncelerini paylaşma öğrenirler.

b. Din bilimsel yaklaşım: DKAB dersinde kullanılan öğretim programının geliştirilmesi için dinin asıl kaynaklarında yer almayan bilgilerden uzak durularak bilimsel bir şekilde ve araştırmayla elde edilen bilgilerle sağlam dini ve diğer dinler hakkında bilgilere yer verilmiştir. İslam diniyle ilgili bilgilerde; Kur'an ve sünnete dayanan, mezhepler üstü bir bakış hedeflenmiştir. Öğrenme alanlarıyla ilgili Kur'an-ı Kerim ve sünnete dayanan ortak alanlar belirtilmiştir.

3. DKAB Dersi Öğretim Programının Özellikleri ve Geliştirilmesinde Temel Alınan İlkeler

DKAB Dersi Öğretim Programı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa uygun, yapılan program geliştirmeyle ilgili yeniliklere uyumlu olarak düzenlenmiştir.

¹⁴ Yüksel Özden, Öğrenme ve Öğretme, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı, Ank. Ocak, 2003, s. 55, 77.

DKAB Dersi Ö retim Programı

1. “Gerekli ve yeterli bilgi” yaklaşımları temel alınmıştır .
- 2.Ö retim bilgi deposu olarak kabul edilmeyip, ö retimin öncülüğünde ö retimi merkeze alarak, bilgiyi yapılandıran konumuna getirilmiştir. Bu doğrultuda, hazır bilgi ezberlenmeye değil, bilgiyi üretmeye dayalı eğitim yaklaşım ve modelleri benimsenmiştir.
3. Her ö retiminin özel ve kendine özgü bir birey olduğu kabul edilmiştir.
4. Ö retimlerin hayatlarına rehberlik edilerek gelecekte beklenen nitelikleri geliştirebilmeleri amaçlanmıştır.
5. Bilginin artması, kavramların öğrenilmesi, değerlerin ve becerilerin kazanılmasıyla öğrenimin gerçekleşmesine öncelik verilmiştir.
6. Ö retimler konu üzerinde düşünmeye, soru sormaya ve tartışmaya yönlendirilmiştir.
7. Ö retimler bedensel ve duygusal açıdan mutlu, sağlıklı ve kendiyle barışık kişiler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmiştir.
8. Milli ve Manevi değerlerini bilmesine, bunlarla birlikte evrensel değerlere de saygı duymasına önem verilmiştir.
9. Ö retimlerin dinini, ahlakını ve kültürünü benimsemesi hedeflenmiştir.
- 10.Ö retimlerin haklarını bilmesi ve kullanması, başkalarının haklarına saygılı olması, sorumluluklarını yerine getirmesi önemsenmiştir.
11. Ö retimlerin toplumsal sorunların farkında olması hedeflenmiştir.
12. Öğrenme süreci içerisinde öğrencilerin tecrübe kazanmaları, bu süreçte tecrübe edinmeleri ve çevreyle sağlıklı ilişkiler kurmaları hedeflenmiştir.
13. Öğrencilerin özel olduğu bilinerek, onlar için farklı öğrenme-ö retme yöntem ve tekniklerindeki çeşitlilik dikkate alınmıştır.

14. Ö renme-ö retme süreçlerinde belli aralıklarla ö renci ürün dosyalarına bakılarak de erlendirmesinin önemi belirtilmi tir.
15. nsanda din duygu ve dü üncesi dura an olmayan, hareketli bir yapıya sahip oldu u bilinerek ki iyi direk ilgilendiren hususlara dikkat çekilmi tir.
16. Belirlenmi problemler üzerinde ö rencinin dikkatinin çekilmesi ve bu süreçte etkinliklere katılımının sa lanması hedeflenir.
17. Bireye, her türlü fikre, özgürlü e, de erlere, kültüre kar ı saygılı olmak amaçlanır.
18. Fertlerin dinin temel kaynakları olan Kur'an-ı Kerim ve Hadis'i eriflere ula abilmeleri ve bu kaynakları kullanmaları gerekti i vurgulanmı tır.
19. Bireyin kendinin ve toplumun bilincinde olarak, toplumsal hassasiyetin farkında olması, Atatürk'ün laiklik anlayı ı v.b. dikkat edilmi tir.
20. Farklı ölçme yöntem ve tekniklerine dikkat çekilmi tir.¹⁵

İkö retimlerde DKAB derslerinin muhtevası ve hedefleri açısından; din Allah'la insanın ili kilerini düzenledi ini bununla birlikte evrensel barı kültürünün olu turulmasındaki rolünü belirtmi tir. İkö retimlerde ki DKAB dersi programının yeni geli melere uyum sa laması, ders kitaplarının yazılımı ve düzenlenmesi, e itim ortamlarının olu turulması ve ö retimin gerçeikle tirilmesiyle ilgili ihtiyaç duyulan esaslar belirlenmi tir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin programını olu turan üniteler ya amla ili kilerini ortaya koyması, e itim faaliyetlerinin aktif olması, toplum içindeki ihtiyaçları kar ılaması, sorunlara çözüm sunması amaçlanmı tır. Toplumda barı ve ho görü kültürünün olu turulabilmesi için di er dinleri de tanıyarak, farklı dini

¹⁵ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s. 11

yapıların (Yahudilik, Hristiyanlık, Hinduizm, Budizm) asıl hedefinin, ahlaklı, dürüst insanlar oldu u, dinlerin yapıları, kuralları, tarihi geli imi ve slam dininin di er dinler kar ısındaki yerinin ortaya konması belirtilmi tir.

2007-2008 E itim-Ö retim yılında uygulamaya geçen DKAB dersi ö retim programı ö rencileri daha fazla ön plana alarak, ö renci merkezli oldu u görölmektedir. Programın ilkeleri, ö renciyi merkeze alarak, ö rencinin durumuna göre ortaya konmu , ifade edilmi tir.

Programın olu turulmasında de i ik ö retim yöntem ve tekniklerine yer verilmesi, yeterli seviyede gerektirdi i kadar bilgi verilmesi istenmi tir. Programda farklı ölçme ve de erlendirmelere yer verilmi , bu süreçte ö rencinin ürün dosyalarından ve bu dosyaların belirli aralıklarla de erlendirilmesi gerekti inden bahsedilmi tir.

DKAB ö retim programında Kur'an ve hadis merkezli, bireyselli i temel alan, dinin ahlakilik unsuruna öncelik verilen, ö rencinin hayatının içinde olan, batıl inançlardan arınmı , din ve din anlayı ını kavrayabilen, dinin evrensel ö ütlerini farkında olan bir ö rencinin yeti tirilmesi hedeflenmi tir.

4. Programın Yapısı

DKAB dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 sınıflar için) ö retim programında; genel amaçları, ö renim alanları, belirlenen kazanımları, etkinlikleri, örnekleri, açıklamaları bulunmaktadır.

Genel Amaçlar

DKAB dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 sınıflar için) ö retim programında bireylerin farkındalıklarının artması hedeflenmi tir.

Bireysel Olarak; Dini sorulara cevap bulabilmeleri, ibadetlerini ve inanç alanını do ru kaynaktan ö renerek dı arıdan yönlendirmelere fırsat vermeden

yapabilmeleri, do ru bir ekilde dini kavramları anlayıp yorumlamalarını amaçlar. Bununla beraber do ru dini bilgiler içerisine katılmaya çalı ılan hurafe ve batıl inançların farkına varabilmeleri, slam'ı ve farklı dinleri temel ö retileriyle beraber kaynaklarıyla bilmelerinin gereklili ini, inancını, de erlerini benimsemi ve dinini tanıması hedeflenmi tir.

Toplumsal Olarak; Toplum içinde ya anmakta olan dinin ve toplum içindeki ahlaki davranı ların farkında olmaları, farklı inanç ve anlayı lara ho görü ile bakabilmeleri, toplumsal çevreye sahip çıkma bilincine ula abilmeleri hedeflenmi tir.

Ahlaki Açıdan; Toplum içindeki ahlaki de erlerin farkında olan ve bunlara saygı duyarak sahip çıkan bireyler olmaları, ö rendikleri ahlaki de erleri ya amlarına katabilmeleri, inancın ve ibadetlerin ki inin davranı larını de i tiren iyi etkilerini farkına varmaları hedeflenmi tir.

Kültürel Açıdan; Kültürü olu turan unsurlardan birinin din oldu unu fark edebilmeleri, dinin kültür unsurlarının üzerinde etkisi oldu unu kavrayabilmeleri, hurafelerden arınmı temel dini bilgiler sayesinde ku aklar arasında olu an anlayı farklılıklarına duyarlı ve hassas bir ekilde yakla abilmeleri hedeflenmi tir.

Evrensel Açıdan; Toplum içerisinde var olan di er dinleri temel ö retileriyle tanıyarak, dinin mensuplarına kar ı ho görü gösterebilmeleri, slam'ın insani de erleri ile evrensel de erlerin örtü tü ünün farkındalı ının sa lanması hedeflenmi tir.¹⁶

Daha önceki ö retim programıyla, uygulanmakta olan ö retim programı genel itibarıyla birbirine benzer. Bu program, kültürel açıdan iki amaca daha yer verdi i için daha kapsamlıdır. ünitelere yer verildi i için kültürel açıdan iki amaca daha yer verilmi tir. Bu üniteler do rultusunda ö renciler, Türklerin slam diniyle kar ıla maları ve slam'ı benimsemelerinde etki eden nedenleri fark edebilmeleri,

¹⁶ . İlkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Ö retim Programıve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2007, s. 13

milli ve dini bayramlarımızın, birlik ve beraberli i olu turan önemli de erlerimizden oldu unun kavranmasıdır.

5. Ö renme Alanları

Ö renme alanı; belirli konunun arka arkaya gelen sınıflarda, sınıf seviyelerini göz önünde bulundurarak, kapsamının geni letilerek verilmesini amaçlayan, birbirleriyle ba lantılı konuların bir araya toplandı ı alandır. DKAB dersi inanç, ibadet, Hz. Muhammed, Kur'an ve Yorumu, Ahlak, Din ve Kültür ö renme alanlarından olu maktadır. DKAB dersinde ö renme alanları seçilirken;

- J İlgili ve merak uyandıran ve ö rencide ara tırma iste i olu turan,
- J Ö rencilerin yeni denemeler ve beceriler kazanmalarını sa layan,
- J Ki isel niteliklerin geli mesini sa layan,
- J Farklı ö renme yakla ımlarına uygun olan,
- J Di er disiplinlerle uyum içinde bir ili ki kurabilen,
- J Ö renmede kapsamın sınırları belirlenmi olarak geni letilmesine yönlendiren bir anlayı benimsenmi tir.

İk ö retim 4.5.6.7.ve 8. Sınıflarda belirlenen ünite ve bu ünitelerin detaylarının belirlenmesiyle ö renim alanları olu ur. Her sınıfta, inançla ilgili, temel ibadetler, peygamberimiz, Kutsal Kitabımız, güzel ahlak, dinimiz ve kültürümüzden olu an ö renme alanları vardır. Bu ö renme alanlarının her birine üniteler de hazırlanmı tır. Ancak bir ünitenin bazen farklı ö renme alanları kazanımlarının içinde yer aldı ı görülmektedir.

İnanç ö renme alanı; Dinlerin temelinde ilahi bir yaratıcıyı arama ihtiyacı bulunur. İslamiyet'te, altı inanç grubu; Allah, peygamberler, kitaplar, melekler, ahiret kaza ve kadere inanmak dinin temelini olu turur.

Ö renci ö renme alanı kazanımlarıyla, ya amındaki dini kavramları anlayarak kullanabilen, Kelime-i ehadet ve Kelime-i Tevhit'in anlamlarını bilen, çevresinde kullanılan dini sembollerin farkında olan, din ve ahlakı tanımlayabilen, varlıklar alemi içinde akıl ve irade sahibi, inançlı bir varlık oldu unun bilincinde

olan, inandı nı aklıyla temellendirerek örneklendirebilen, Allah'ın seçti i Peygamberlerin ve getirdikleri ilahi ö retilerin amaçlarını sorgulayan, kutsal kitapları tanıyan, melek, eytan ve cinin varlıklar aleml içindeki yerini bilen, yaptı ı iyili in ve kötülü ün kar ılı nı görece ini bilerek davranan bir birey olması hedeflenmi tir.

badet ö renme alanında; ibadet, Yaraticının emirlerine itaat ederek Allah'a dönme ve ona saygı duymaktır. nanan bir insanın, mensup oldu u dinin ibadetlerini uygulayabilmesi için bu ibadetleri ö renmesi gerekir. “ badet” ö renme alanında; “Maddi ve manevi temizlik, badetleri tanıyalım, Namaz, Oruç badeti, Zekât, Hac ve Kurban badeti” üniteleri yer alır. Bu ünitelerin içinde, temel ibadetleri gerçekte tirebilmek için ihtiyaç duyulan bilgileri, birey ve toplum için gösterece i yararları kapsamaktadır.

Bu ö renme alanında, temel ibadetlerin sorumlulu unun do ru bir yöntemle kazandırılması, di er inançlara, ö retilere saygı duyması hedeflenmektedir. Bireyler, bu alanda dini sorumluluklarını yapılabilmesi için öncelikle maddi temizli in gereklili ini, kıyafet, beden ve çevre temizli iyle sa lık arasındaki ba lantıyı, bununla birlikte manevi temizlik için neler gerekti ini, Allah'ın ve meleklerin temiz oldu unu ve temizlenenleri sevdi ini bilir. slam'ın dinin dire i olan temel ibadetlerini, çe itlerini ö renir ve örneklendirir. badethaneleri tanır ve insanların birlik ve beraberli ini sa lamak için rolünü fark eder. Farklı din, anlayı ve dü üncelere kar ı saygı duyar. badetlerin sadece bireysel de il toplumsal faydalarının da bulundu unu anlar.

Bu ö renme alanı, “Fıkıh, Din Psikolojisi, Din Sosyolojisi ve Dinler Tarihi” disiplinleri ile ili kilendirilecektir. Üniteler, öncelikle ilgili ö renme alanlarını temel alacaktır. Ö renciler, bu ö renme alanlarında temizlik bilinci, ibadet bilinci, salih amel, din ve vicdan hürriyetine saygı duyma yeteneklerini geli tirecek faaliyetlerle desteklenecektir.

Hız Muhammed ö renme alanında; Allah insanlı ın hidayeti için gönderdi i son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. O, insanlı a getirdi i mesajla pek çok insan tarafından sevilmi ve saygı duyulmu tur. slam inanç ve kültürü alemlere rahmet için gelmi olan peygamberimiz Hz Muhammed'e önem vermi ve her

yönüyle ümmetine örnek göstermiştir. O, fikirleri ve olaylar karşısındaki davranışlarıyla günümüz insanının kendisini yeniden tanımasına ve etkilenmesine sebep olmuştur. “Hz. Muhammed” ünitesi içerisinde, “Hz. Muhammed’i Tanıyalım, Hz. Muhammed ve Aile Hayatı, Son Peygamber Hz. Muhammed, Bir İnsan ve Peygamber Olarak Hz. Muhammed, Hz. Muhammed’in Hayatından Örnek Davranışlar” üniteleri bulunmaktadır.

Hazretti Muhammed’in tanıtılması, bir ebeveyn, baba, dede, kayınpeder... olarak aile hayatı, son Peygamber Hz. Muhammed, onun peygamberlik yönünün yanında bir insan olması ve onun yaşımdan hareketle doğru tanıma, kuralları çıkarabilme yeteneğini kazandırmak amaçlanmıştır.

Öğrenci Hz. Muhammed öğrenme alanından, peygamberimizin doğumu ve yaşıdığı yer, ailesi, çocukluğu, gençlik hayatı, toplumdaki haksızlıklara karşı hassasiyeti, kabile büyüklerine saygısı, arkadaşlarıyla iyi geçinmesi, mücadeleci ruhu hakkında bilgi sahibi olur. Bir ebeveyn olarak Hz. Muhammed’in aile içindeki davranışlarına örnekler vererek onu tanıtır. Peygamberimizin Hz. Hatice ile evlenmesi ve çocuklarını bilir. Ayrıca ailenin bireylerine değer vermeyi, kız-erkek çocuk arasında ayırım yapmamayı, onlarla istişare etmeyi, sıla-i rahimin önemini, misafire ikramı, komşulara iyilik etmeyi, öksüzleri ve kimsesizlere sahip çıkmayı, israftan ve cimrilikten kaçınmayı öğrenir. Hz. Muhammed’e ilk vahyin gelişini, gizli ve açıktan tebliğ dönemlerini, onun eğitim ve öğretime verdiği önemi, yeni bir toplumun oluşturulmasındaki öncelik verilen kurumları tanıtır. Hz. Muhammed’in bir insan peygamber olduğunu ancak vahiy alması yönüyle diğer insanlardan ayrıldığını, Kur’an’ı insanlara tebliğ etme ve yaşayarak örnek olma görevini üstlendiğini ve topluma değerleri yerle tirmek için gönderildiğinin farkında olur. Öğrenci davranışlarını peygamberi kendine örnek alarak oluşturur ve özdeşleştirmede bulunur.

“Siyer, Megâzî, İslam Tarihi, Hadis” Kur’an’ın Ana Konularındaki kavramlarından faydalanılacaktır. Üniteler, içerdikleri konular açısından ilgili öğrenme alanlarının içindedir. Bu öğrenme alanında, peygamberimizi ve onun

insanlı a ula tırdı ı vahyi do ru anlamalarını sa layacak etkinliklerle desteklenecektir.

Kur'an ve Yorumu ö renme alanında; slam inancında Kur'an, Allah'ın emir ve yasaklarını bildiren, son ilahî kitaptır. slam'ın temel kaynakları arasındadır. Kur'an'ın insanlı a gönderilme sebebi Allah'ın emir ve yasaklarının do ru anla ılıp, bu do rultuda do ru davranı lar olarak ortaya çıkmasıdır. "Kur'an ve Yorumu" ö renme alanında Kuran'ı Kerim'in do ru yorumlanması ve zamanımızdaki güncel problemlere çözüm üretmesi gerekir. Bu ö renme alanında "Kur'an-ı Kerim'i Tanıyalım, Kur'an-ı Kerim'in Temel E itici Nitelikleri Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları, slam Dü ünçesinde Yorumlar ve Kur'an da Akıl ve Bilgi" üniteleri bulunmaktadır.

Ö renciler bu ö renme alanıyla genel olarak Kur'an'ın indirili sürecini, bir kitap hâline getirili ini ve ço altılmasını, Kur'an'la ilgili temel kavramları ve Kur'an'ın ana konularını tanır. Kur'an'daki peygamber kıssalarını bilir ve bu kıssaların Kur'an'da yer alma sebeplerini kavrar ve bunlardan mesaj çıkarır. Bununla birlikte Kur'an ve sünnetin slam'ın ö renilmesinde temel kaynaklar oldu unu, Kur'an'ın hayatımızda rehber oldu unu, açıklayan ve insanlık için kılavuz oldu unu, hayra ça ıran kötülü ü yasaklayan ilahi emirler oldu unu ortaya koyar. Akıl ve iradenin dini do ru anlama ve sorumluluk yüklenmede ki rolü, aklın ve do ru bilginin önemini, bilgiyi elde etme yollarının neler oldu unu, ba nazlı ın her çe idinden, dinin kullanılmasının tehlikelerini fark eder. Ayrıca din ve din anlayı ının ne oldu unu, dinin farklı yorumlanmasını ve bu farklılıkların olu masının nedenlerini, farklı yorumların din için de er getirdi ini, sebeplerini irdeleyerek, ihtiyaç duyulan farklı zaman ve mekânlarda yeni yorumların ortaya çıkaca ını fark eder.

Ahlak ö renme alanında; Ahlak, topluluk içinde bulunan ki ilerin benimsedikleri, uyulması zorunlu olan davranı biçimleri ve kurallarıdır. Peygamber efendimiz gönderili sebebini "güzel ahlakı tamamlamak" olarak belirtir. "Ahlak" ö renme alanında, "Sevgi, Dostluk ve Karde lik, Sevinç ve Üzüntülerimizi

Paylaşım, İslam'ın Sakınılmasını İstedikleri Davranışlar, Din ve Güzel Ahlak ile İslam Dinine Göre Kötü Alışkanlıklar” üniteleri yer almaktadır.

Ahlak öğrenme alanıyla; din ve ahlak arasındaki bağı, kişisel ve toplumsal değerlerin önemini, barış, millî, ahlaki tutumları, hak ve özgürlüklerin kullanımını, doğru ve güvenilir bir insan olmayı, affetmeyi ve hoşgörüyü öğretmek amaçlanmaktadır.

Öğrenciler bu öğrenme alanıyla genel olarak sevmenin önemini, dinî, ahlaki ve toplumsal olarak bir değer olduğunu, kin, nefret ve dümanlılığın sevgi, barış, kardeşlik ve arkadaşlığı ortadan kaldırdığını fark eder, bu hassasiyet içinde yaşamaya dikkat eder. Sevinçlerin paylaşıldıkça arttığını ve üzüntülerin ise azaldığını, dinî ve millî bayramların birlik ve beraberlik için önemini anlar. Toplumda engelli, kimsesiz, maddi ve manevi ihtiyaç sahibi olanların sıkıntılarıyla ilgilenir. İslam'ın yasakladığı davranışları bilir ve bu davranışların bireye ve topluma zararlarının farkına varır.

Kumar, alkol, her türlü uyuşturucu ve sigaranın kullanımına ve topluma zarar verdiğinin farkında olur. Haklarının haklarına karşı hassas olarak, bireysel ve toplumsal haklara karşı dikkatli davranır. Dinin ahlakı güzelleştirmeye teşvik ettiğini bilir ve güzel ahlak örnekleri verir. Değerlerini bilir ve bu konuda duyarlı davranır. Bu öğrenim alanı, diğer disiplinler ile ilişkilendirilecektir. Bu öğrenme alanında öğrenciler; ahlaklı olma, sorumluluklarını bilme, hoşgörülü davranma becerileri geliştirecektir.

Din ve Kültür öğrenme alanında; İslam, akıl ve irade sahibi olan insanların dünya ve ahiret mutluluğunu elde etmeleri için Allah tarafından gönderilen ilahi bir dindir. Kültür ise, toplumların gelişme sürecinde meydana gelen maddi ve manevi değerler ile bunların oluşmasında ve nesilden nesle aktarılmasında kullanılan, insanın yaşadığı çevre ve topluma hâkimiyetini gösteren araçların toplamıdır. “Din ve Kültür” öğrenim alanında; “Aile ve Din, Vatanımızı ve Milletimizi Seviyoruz, İslamiyet ve Türkler, Kültürümüz ve Din, Dinler ve Evrensel Ölümleri” üniteleri bulunmaktadır. “Din ve Kültür” öğrenme alanı, ailenin toplumdaki değerini ve İslamiyet'in aile müessesesi konusundaki hassasiyetinin farkında olur.

Vatan ve millet sevgisine, bayrak saygısına, millî ve manevi değerlerin farkında olma ve sahip çıkma bilincine sahip olur. Türklerin Müslüman olma sürecini ve İslam'ın Türkler arasında etkili olmasında öne çıkan kişileri; hayatımızın her alanına yerleşen değerleri, her çeşit taassubun tehlikelerini, dinlerin aynı özelliklerini ve diğer inançlara karşı hoşgörülü olmanın özendirilmesi amaçlanmıştır.

Genel anlamda öğrenci bu öğrenme alanında aile sahibi olmanın önemini fark eder. Anne ve babanın çocuklarına değer verdiğini ve her hususta iyiliğini istediğini bilir. İslam dininin anne, baba ve büyüklere karşı saygılı davranmaya dönük tavsiyeleri kavrar. Çevresiyle iyi ilişkiler kurar. Ailesine karşı sorumluluklarını bilir ve diğer bireylerle sorunları çözmek için istişare eder. Vatan, millet sevgisinin ve bağımsızlığın önemini farkında olur. Vatanının bilim, teknoloji konusunda gelişmesi için çalışır. Gazi ve şehitlerin fedakârlıklarının farkında olur, onlara karşı saygı duyar. Türklerin İslam'la karşılaştıkları sorunları araştırır ve Türkler arasında İslam'ın yayılmasında etkili olan şahsiyetleri tanır. Türklerin İslam medeniyetine ve bilime olan katkılarını fark eder.

Hz. Muhammed ve ailesini tanır. Kültür, sanat, musiki, mimarideki İslam'a ait motiflerin farkına varır. Tarihe ve kültüre ait eserlere karşı özenlidir. Dini anlamaya kültürün etkisi olduğunu fark eder. Her türlü taassubun zararlarını bilir. Evrensel değerlerin önemini ve açıklamasını öğrenir. Günümüzdeki farklı inançları temel özellikleriyle tanır ve dinin evrensel yapısını fark eder. Semavi dinlerin temel öğretilerindeki benzerlikleri fark eder. Farklı görüşlere hoşgörülü yaklaşır.

6. Kazanımlar

Kazanımlar, öğrenme sürecinde planlı, programlı olarak, öğrencilerden kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve değerlerden oluşur. Öğrenciler kazanımların edinilmesiyle öğrenme alanlarında gelişme gösterirler. Kazanımlar, bir mantık bütünlüğü içinde 4.5.6.7.8. sınıflarda ünitelerdeki öğrenim alanlarına göre verilmiştir. Kazanımlar belirlenirken kavramlar, değerler esas alınmıştır.

DKAB programı tarafından belirlenen kazanımların, öğrenciler tarafından gerçekleştirilen etkinlikler ve faaliyetler sayesinde edinilmiştir. Bu nedenle

belirlenen etkinliklerin kazanımlarının gerçekleşmesi için önemli bir öğedir. Daha önce uygulanan öğretim programında, hedef davranışlar ifadesi kazanımların yerine kullanılmıştır. Hedef, öğretim yoluyla kazanılan bilgiler ve becerilerdir. Hedefler; toplumla ilgili olan uzak hedefler, ulusal öğretim ve okulla ilgili olan genel hedefler, ders için olan özel hedeflerdir. Hedefler, öğrenci davranışları içindir. Öğrenme süreci ve bu süreçten ortaya çıkan gözlemlenebilir, ölçülebilen davranışlar de ikli i olan üründen oluşmaktadır. Bunun için yeni programda öğrenme sadece bir sonuç olarak değerlendirilmemiştir, sürecin içinde elde edilen kazanımlar olarak görülmüştür. Dolayısıyla yeni programda hedef davranış yerini, öğrencinin öğrenme sürecinde elde ettiği kazanım ifadelerine bırakılmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşımda amaç, bilgiyi nasıl elde edeceğini ve nerede kullanacağını bilen, kendini tanıyıp öğrenme yöntemlerinin farkında olan, yeni bilgiler üretmek için eski bilgilerden faydalanan kişiler ortaya çıkarmaktır. Bu öğrenme tarzında hedef, öğrencilerin sistematik bir şekilde olarak belirlenmiş olan amaçlara ulaşmalarını sağlamak yerine, öğrencilerin zihninde bulunan bilgileri anlamlı bir şekilde yapılandırmalarına imkan vermektir. Öğrencilerin bilgi alt yapıları birbirinden farklı olduğu için bu anlayışta iki kişi aynı kavrama farklı anlamlar verebilir. Bu yaklaşımda kesin doğru olmadığı için özel hedefler yerine genel hedefler belirlenir. Öğrenci ve öğretmen tarafından istenilen hedefler ortaya konur. Hedeflerin ortak kararlarla belirlenmesi hedefe ulaşma başarılarını artırır.

DKAB dersi 4.5.6.7. ve 8. Sınıflarda farklı etkinlikler bulunmaktadır. Etkinlik, sınıfın içinde ve dışında uygulanan, hedeflere ulaşma sürecini farklılaştıran, kalıcı öğrenme meydana getiren faaliyetlerdir. Bilgi yapılandırmada konulara göre, öğrenme alanlarında ya da öğrenenlere göre belirlenmiş olan çeşitli etkinlikler bulunur.¹⁷

Etkinlikler öğrenciyi merkeze alarak, öğrencinin öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılmasını sağlar. Örneğin, öğrencinin sadece tekrarla öğrenme yöntemini dinleyerek veya kitaplardan bilgi almasının yanında sınıf içi arkadaşlarıyla fikirlerini

¹⁷ Nurullah Alta , Öğretim El Kitabı(Orta Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi), DEM Yayınları, st. 2007, s. 64.

belirterek, de erlendirip irdeleyerek ö renmenin olu masına aktif bir ekilde katılımı hedeflenmi tir. Bu metotta ö rencinin ö renme sürecinde bilgi ile etkile imde bulunup onu anlamlandırarak yapılandırması önemlidir. Ö rencilerin ilgi alanlarından ortak içerik ortaya çıkar. Ö renme ya antıları ki inin ya adı ı duruma bakılarak belirlenir. Ö renmenin olu ması için ö rencinin bilgileri, gözlemleri, de erlendirmeleri, incelemeleri sorunları çözebilme becerisiyledir.¹⁸

Programın hedefine ula abilmesi için ö renme süresi içinde ö retmenin dikkatli davranması gereken eyler vardır. Ö retmen bilgilerin açıklamalarına çabuk bir ekilde ula abilmesi için bazı sembollere yer verilmi tir. DKAB dersi 4.5.6.7. ve 8.sınıf Ö retim Programının çe itli disiplinlerle ili kilendirilmi ; insanın temel hak ve sorumlulukları, yurtta lık, psikolojik danı ma rehberlik, sa lıklı ya am bilgisi. DKAB dersi 4.5.6.7. ve 8. sınıflar için Ö retim Programı içinde ö rencilerin ö renmelerinin sürecinde elde edece i kazanımlar ve ya amın içinde kullanaca ı beceriler vardır. Bu ö retim programında bulunan kazanımlarla ö rencilerdeki yeteneklerin ortaya çıkması ve geli mesi sa lanır.

Kazanılması hedeflenen davranı lardan bazıları unlardır;

Türkçeyi do ru, düzgün bir ekilde kullanma kabiliyeti, ele tirici dü ünme becerisi, çevresiyle leti im kurabilme ve empati yapabilme, olayları çözme becerisi, gözlem yaparak ara tırma yapabilme becerisi, bilim ve teknikten faydalanabilme becerisi, Kur'an'ı Kerim-i okuma ve mealini kullanabilme becerisidir.¹⁹

7. E itimde Ölçme Ve De erlendirme

DKAB Dersi Ö retim Programı'nda ö retmenler, ö renciler için hedeflenen kazanımların gerçekte ip gerçekte medi ini, ölçme ve de erlendirme yaparak ortaya çıkarmalıdır. Yapılan ölçme ve de erlendirme bize bu sürecin takip edilerek kazanımlara ula ılıp ula ılamadı ını ve bu süreçte ortaya çıkan problemleri, bunların

¹⁸ Nurullah Alta , a.g.e., s. 63.

¹⁹ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay. Ank. 2010, s.18

de erlendirilerek çözümlenmesini sağlar. Ölçme ve de erlendirme çalı maları sadece son a amaya bırakılmamalı, ö renme süreci de de erlendirilerek ö rencilerin ö renme de ya adıkları sıkıntılar belirlenmeli ve buna uygun çözüm geli tirilmelidir. DKAB dersinde uygulanacak olan ölçme ve de erlendirme faaliyetleriyle kazanımların gerçekleştirilmesine katkı sa lamak ilk hedef olmalıdır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde farklı yöntem ve teknikler kullanılarak ö rencilerin okuduklarını anlama, sorgulama, açıklamada bulunma, bilgi toplama, problem çözme gibi üst düzey becerileri de erlendirilmelidir. De erlendirme yaparken ö retmen ve ö renci kar ılıklı i birli i içinde olmalıdır.

Ölçme ve de erlendirme sürecinde, önceki ö renmeler klasik de erlendirme araçlarının yanında yeni durumlara da uygulanmalıdır. De erlendirmede bo luk doldurma, kısa veya uzun cevaplı, çoktan seçmeli, e le tirme gibi sorular ve klasik tarzdaki tekniklerin kullanılmasıyla birlikte farklı ölçme ve de erlendirme yöntemleri de bulunmaktadır. Yapılandırmacı anlayı , ö renen ki ideki bireysel farklılıkları dikkate alarak, bireyin kendine has özelliklerine göre sahip olunan bilgilerle yeni bilgileri yapılandırır. Bu nedenle de ö retim yöntem ve tekniklerinde klasik tekniklerin yanında farklı tekniklere de yer verilmesinin gereklili ini vurgular. Böylece ö rencilerin bilgi, beceri ve tutumları çoklu de erlendirilebilir. DKAB Dersi Ö retim Programı bu hassasiyetle hareket etmi klasik ölçme de erlendirme anlayı ının yerine farklı yöntemlere öncelik vermi tir.

Alternatif yöntemlerle yapılan ölçme ve de erlendirme, klasik yönleme göre daha çok ö renciyi merkeze alan, ö renmenin gerçekleştirilmesinin yanında ö renme süreciyle de ilgilenen bir de erlendirmedir.²⁰

Alternatif teknikler de kavram haritaları, proje ö devleri, canlandırma, görü me, gösteri, afi hazırlama, akran e itimi, kendini ölçme gibi yöntemler bulunmaktadır. Performansını ölçmede, ö rencinin dersin kazanımlarıyla ilgili olan günlük ya amdaki problemlere nasıl yakla ca mını, çözümler üretece ini ve bu süreçte kendisinde var olan bilgi ve becerilerini nasıl kullanaca mını görmek ister.

²⁰ Alta , 2007, s.93-94.

Proje: Ders ö retmeninin rehberli inde ö rencilerin grup olu turarak veya bireysel bir ekilde istedikleri veya ö retmen tarafından belirlenen konu üzerinde ara tırma, yorumlama, fikir geli tirme, kendine has görü ler ortaya koyma ve sonuçlar çıkarma hedefiyle yapacakları çalı malardır. Projenin a amaları ö retmen tarafından belirlenen plan do rultusunda uzun ve zor bir süreçtir. Bu ö devler, ö rencilerin üst düzey becerilerini, ara tırma yapma ve çıkarımlarda bulunma, ileti im kurma, gözlem gibi yeteneklerini geli tirir.

Ürün Dosyası: Ö rencinin hazırladı ı ürün dosyasında, belirlenen bir veya daha çok alanda ortaya koydu u çalı masını, gösterdi i eme i, çalı ma a amalarını ortaya koyan, ö renci çalı malarının toplandı ı bir dosyadır. Ö retmen ve ö renci için de erlendirme unsuru olan ürün dosyasında ders içi etkinlikler sırasında yaptı ı çalı malarından, proje ö devlerinden, ö rencinin performansını yansıtan etkinliklerden olu ur.

Sözlü Sunum: Sözlü sunumla, ö rencilerin ele tirel dü ünme kabiliyetleri ölçülebilir. Sözlü sunumlar ö rencilerin ara tırma, toplanan bilgileri sistematik sıralama, kavrama ve hitap düzeylerini ölçmeye uygun metotlardır. Takip listesi olu turarak, hazırlanan ölçeklerle de erlendirmeler yapılabilir.²¹

De i en DKAB ö retim programı yapılandırmacılı a ve çoklu zekaya dayanarak, ö renciyi merkeze almı tır. Daha verimli ve etkili bir e itim ö retim yapılabilmesi için DKAB ö retim programının yanı sıra ders kitaplarının, ders kitabındaki etkinliklerin, ünite hazırlık sorularının, çalı ma yapraklarının, kavram haritalarının, ö retmenlerin kullandıkları yöntemlerin, ö retim programına uygun ekilde olması, çoklu zeka ve yapılandırmacı anlayı ın e itime etkilerini yansıtması gereklidir. Bu özellikleri öyle sıralayabiliriz:

²¹ İlkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8 Sınıflar) Ö retim Programı ve Kılavuzu, MEB. Yay., Ank. 2010, s. 213-225

- Ö rencilerimizin ders kazanımlarına dönük olarak sahip oldukları bilgiyi, tutumu ve de erleri ölçmek ve ö rencinin dikkatini derse toplamak için di er derslerde oldu u gibi çalı ma kitapları hazırlanmalıdır.
- Hedeflenen kazanımların gerçekte mesi için öncesi ve sonrasında ö rencilerin kendi emalarını olu turup, açıklamalarına ve akranlarla bunu de erlendirmelerine imkân sa layacak açılımlı sorulara yer verilmelidir.(Örn. Ramazan Ayı ile ilgili görseller verilir bu resimler size neleri ça rı tırıyor?)
- Ö rencilerin mevcut bili sel yapılarını de i tirmelerine imkân sa layacak farklı ipucu bilgiler, görseller, kavram haritaları, bulmacalar, bo luk doldurmalar verilmelidir. Konular do rudan kazanımları açıklamamalıdır. Böylece ö renciler bilgilerini kendileri yapılandırabilir.
- Her kazanım için hazırlanacak etkinlikler çoklu zeka göz önünde tutularak, farklı zekâ alanlarına hitap etmelidir. Etkinliklere yönelik de erlendirmeler yapılarak ö renciler cesaretlendirilmelidir.²²

²² KILIÇ, Abdurrahman, SEVEN, Serdal, Konu Alanı Ders Kitabı ncelemesi, Pegem A Yayıncılık, s. 135, 136 Ankara, Eylül, 2002.

K NC BÖLÜM

6.SINIF “ NANÇ, HZ MUHAMMED,AHLAK” Ö RENME ALANI Ö RENC KAZANIMLARININ GERÇEKLE ME DÜZEYLER

Ara tırmamızda, DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekle me düzeyini belirlemek amacıyla, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenleri ile görü me yapılmı ve “Kazanımların Gerçekle me Düzeyi” ile ilgili anket uygulanmı tır.

1. Bulgular ve Tartı ma

1.Ö RETMENLER N KAZANIMLAR HAKKINDA GÖRÜ LER

Ara tırmamız, veri toplama aracı olarak “görü me tekni i” ile yapılmı , görü melerde soru cevap yöntemi sohbet tarzında kullanılmı tır. Görü me tekni iyle nitel veriler elde edilmi tir. Çalı manın evreni Konya Meram ilçesindeki ortaokullarda görev yapan 6. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenlerinden olu maktadır.

Çalı mamızın örnekle mi ise, gönüllü olarak çalı mamıza katılmayı kabul eden 10 ö retmenden olu maktadır. Görü me yapmadan önce, ö retmenlerle ön görü me yapılmı , ara tırmamızın amacı anlatılarak görü me soruları gösterilmi , gönüllülü ün esas oldu u belirtilerek, bunu kabul eden ö retmenlerden randevu istenmi tir. Randevuyu kabul eden gönüllü deneklerle 24-28 Nisan 2017 tarihlerinde görü meler yapılmı tır. Görü meler kayıt altına alınmı tır. Görü meler ara tırmacı tarafından ayrı ayrı de erlendirilmi benzer ifadeler bir arada toplanmı tır. Ara tırmamız, örneklemden elde edilen bulgularla sınırlıdır.

1. İkö retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 6.sınıf nanç, Hz Muhammed, Ahlak Ö renim Alanı, Kazanımlar, Etkinlikler ve Açıklamalara li kin Ö retmen Görü leri

- J Kazanımlar amaçlarla uyumludur.
- J Yer verilen etkinlikleri uygulamak için ders saati yetersizdir.
- J Etkinliklerin sayısı ve çe idi artırılmalıdır.
- J Kazanımlar konular için yeterli de ildir.
- J Ya adı ı çevre kazanımların gerçekte mesini olumlu etkilemektedir.
- J Ya adı ı çevre kazanımların gerçekte mesini olumsuz etkilemektedir.
- J Etkinlikler konuları somutla tırmada yetersiz kalmaktadır.
- J Etkinlikler kazanımlar için yeterlidir.
- J Etkinlikler ö rencinin dikkatini çekmemektedir.

DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekte mesini sa lamak için kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalarla ilgili ö retmen görü leri incelendi inde, ço unluk etkinliklerin öneminin büyük oldu unu belirtmi tir. Ancak etkinliklerin sayısı ve çe idinin artırılması, daha dikkat çekici hale getirilmesi gerekti ini dile getirmi lerdir. Etkinliklerin a ırlıkla ünite sonunda bulundu u, bununda yetersiz oldu unu, bunun yerine her kazanımla ilgili etkinliklere ihtiyaç duyuldu unu belirtmi lerdir. Etkinlikler dersi daha e lenceli hale getirmektedir. Ayrıca kazanımların peki tirilmesini sa layacak di er derslerde olan ö renci çalı ma kitaplarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Belirlenen hedeflerle kazanımların uyumlu oldu unu ço u ö retmen kabul etmi tir. Kazanımların gerçekte tirilebilmesinde çevresel faktörlerin de önemli oldu unu dile getirmi lerdir. Bu noktada okulun bulundu u çevre, mahallenin sosyo-ekonomik düzeyi, ailelerin e itim seviyeleri hedeflere ula mada etkilidir.

Cevaplarda azda olsa bazı öğretmenlerimiz kazanımlar ve etkinlikler arasında uyumsuzluk olduğunu belirtmişlerdir.

2. İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi 6.Sınıf Öğretmeni, Hz Muhammed, Ahlak Öğrenim Alanı, Kazanımlarının Gerçekleşmesini Etkileyen Sebeplerle İlgili Öğretmen Görüşleri

-) Okullarda teknolojik yetersizlik yaşıyorum. Akıllı tahtalar bulunmasına rağmen sürekli internet sıkıntısı yaşıyorum.
-) Soyut kavramlarla ilgili kazanımlarda zorluk yaşıyorum. Soyut kavramları tam olarak somutlaştıramıyorum. Özellikle inançla ilgili konularda kazanımların gerçekleşmesi düşük oluyor.
-) Din dersine ait sınıfımın olmaması beni olumsuz olarak etkiliyor. DKAB dersleri olsaydı her üniteye görsel materyallerle kazanımların gerçekleşmesini desteklerim.
-) Öğrencilerin evde derse hazırlanmamaları, konu tekrarı yapmamaları kazanımların gerçekleşmesini olumsuz etkiliyor.
-) Kazanımları rahatlıkla gerçekleştirebiliyorum.
-) Dersi görselleştirerek anlatmak, hedeflere ulaşmayı kolaylaştırıyor.
-) Öğrencilerin çevreden ve gittikleri çeşitli kurslardan öğrendikleri batıl inançlardan dolayı problemler yaşıyorum.
-) Sınıfların kalabalık olması kazanımların gerçekleşmesini olumsuz etkiliyor.

Kazanımların gerçekleşmesini etkileyen sebeplerle ilgili öğretmen görüşlerini incelediğimizde en sık problemlerden birinin sınıfların kalabalık olmasının söylendiği görülmektedir.

Ö retmenlerin ço u, soyut kavramların somutla tırılmasına yardımcı olacak, dersi daha ilgi çekici hale getirecek, ö rencilerin dikkatini toplayacak, farklı duyu organlarına hitap etmesini sağlayacak teknolojik imkanların sınırlılı mını ifade etmi lerdir. Akıllı tahtanın kullanımı önemlidir. Ancak EBA'da bulunan derslerden DKAB dersi ile ilgili etkinlikler sınırlıdır. TEOG sınavı sebebiyle 8. Sınıf konuları ve etkinliklerine yer verilirken di er sınıflar ile ilgili etkinlikler yetersizdir. EBA da yer verilen konu anlatımları çok sıkıcı, ortaokul ö rencisine hitap etmemektedir. Ö retmenler bu konularda DKAB derslerine de gerekli ilginin gösterilmesini istemektedirler.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersli inin önemli oldu u ö retmenlerimiz tarafından dile getirilmi tir. Görü me yaptı mız ö retmenlerimizden birinin DKAB dersli i gözlemlenmi tir. Sınıfın düzeni, hadis kö esi, ayet kö esi, de erler e itimi kö esi kazanımların gerçeikle tirilmesine yardımcı olmakta, ö rencinin dikkatini çekmektedir.

Ö rencilerin ailelerinden, çevrelerinden ve daha önce katıldıkları kurslardan ö rendikleri batıl inançların da derslere etkisi olmaktadır. Ö retmenlerden bir kısmı ailelerin ilgisizli ini, çocukların hazır bulunu luk düzeyinin dü ük olmasını hedeflenen kazanımları gerçeikle tirmeyi etkiledi ini söylemi lerdir.

Bazı ö retmenler ö retim materyallerinde eksiklik oldu unu da dile getirirken, genel olarak kazanımların gerçeikle tirilmesinde çok fazla zorlanmadıklarını belirtmi lerdir.

3. DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed Ve Ahlak Ö renme Alanı Kazanımlarının Gerçeikle me Düzeylerinin Derste Kullanılan Yöntemlerle li kisi le ilgili Ö retmen Görü leri

) Derste kullanılan yöntemlerle, kazanımların gerçeikle mesi do rudan ilgilidir. Bu derslerde kazanımların gerçeikle mesi için birden çok de i ik yöntem ve tekni e ba vurulmalıdır. Ö retim stratejisi, ihtiyaç duyulan teknik ve

yöntemin ortaya çıkmasını hedefler. Dersin planını yaparken hedefleri ve davranışları belirttikten sonra kullanılacak teknik ve yöntemlerin belirlenmesi öğretimin başarısını yükseltir.

J Dersin öğrenilmesi esnasında öğrencinin yaşı, zekası, ilgi ve beklentisi dikkate alınarak derse katılabileceği yöntemler seçilmelidir.

J Yöntem ve teknik belirlenirken tecrübeler, yaşadığımız çevre, öğrenciler, zaman ve öğrenilen konu önemlidir. Kullanılan her yöntemin üstün tarafları ve eksiklikleri bulunur. Böylece öğretim yöntemi, belirlenen amaçları gerçekleştirdiği ölçüde başarılıdır. Yöntem öğrencilerin öğrenme sürecine katılımının sağlanması ve öğrenmenin gerçekleşmesi ölçüsünde başarılıdır.

J Kullanılan yöntem çeşidi sınıf sayısı ile ilgilidir. Çoğunluğu yöntemi kalabalık sınıflarda uygulayamıyoruz. Kalabalık sınıflarda çoğunlukla tekrarlama yöntemini kullanıyorum.

J Derslerimizi öğrenmeden önce kendimize şu soruları sormalıyız:

- Kullanacağım yöntem öğrenci için uygun olur mu?
- Yöntemi üstün ve eksik yönleriyle yeterince biliyor muyum?
- Yöntem, uygulayacağım konuya ve içeriğin özelliklerine uygun mudur?
- Öğretim hedefleriyle uyumlu ve bu hedeflerin gerçekleşmesine katkı sağlayacak özellikte midir?
- Öğretim ortamının özelliklerine, ortam ve araçlara uygun mudur?

J Soyut konuları somutlaştırmak için farklı yöntemleri bir arada kullanıyorum.

J Konuları pekiştirmek için soru cevap yöntemini uyguluyorum. Ünite sonlarında bilgi yarışmaları yaptırıyorum.

J Hz Muhammed ünitesi sonunda hazırlanmış sorularla doldurulmuş, bir sepet ve top götürdüm. Öğrenci istediği bir arkadaşına topu atıyor ve ona soru soruyor

di eri cevaplıyordu. Konunun peki tirilmesi için ilgi çekici ve katılımın yüksek oldu u bir uygulama oldu.

- J Ünite sonlarında pano hazırlıyoruz. Ö renciler hem hazırlık a masında hem de sunumda kendi emekleri olan panoyu inceliyorlar bu da kazanımların gerçekleşmesi ve kalıcılı mını sa lıyor.
- J Ahlakla ilgili ö rencilerle iyilik kutuları hazırladık. Çevrelerinde gördükleri veya yaptıkları iyilikleri, isimlerini belirtmeden yazarak bu kutuya atıyorlar. Bu uygulama da ö rencilerin dikkatlerinin iyilik konusunda toplanmasına yardımcı olmu tur.
- J Takrir yöntemiyle anlatılan derse kar ı ilgiyi artırmak için örnek ki iler derse ça ırılabilir. Derse misafir olarak katılan ki iler ö rencileri motive edebilir, ilgilerini çekebilir, dersin kalıcılı mını artırabilir. Umreden yeni gelmi bir ö rencimizin orda ya adıklarını, sınıfa ça rılan bir doktorun zararlı alı kanlıkların vücudumuza etkisi ve korunma yollarını anlatması kazanımların gerçekleşmesi etkili kılabilir.

Görü me yaptı mız ö retmenlerimizden ço unun takrir yöntemini di er yöntemlere göre daha fazla kullandıkları belirlenmi tir. Takrir yöntemi birçok yönden ele tiri alsa da, yüksekö retim ve di er kademelerde büyük ölçüde tercih edilen bir yöntemdir. Genellikle, olay, olgu, zaman ve mekân açısından ula ılamayan soyut kavramların açıklanmasında ihtiyaç hissedilir. Derse giri te ö rencileri konuya kar ı güdüleyen, konuyu açıklayan, yapılan çalı maları özetleyen ve ö rencilerin anlamakta zorlandıkları konuları açıklayan bir yöntemdir.

Görü me yaptı mız ö retmenlerimiz genellikle sınıfların kalabalık oldu unu, ders saatlerinin farklı yöntemler için yeterli olmadığını, derslik sisteminin uygulanmadı mını söylemi lerdir. Takrir yöntemini etkili kılmak için bilgileri bir sıra ve düzen içinde açıklayıp plan yaptıklarını böylece zaman sıkıntısı çekmeden konuları i lemi ve tamamlamı olduklarını belirtirler.

Anlatma yöntemi di er teknik ve yöntemlere göre kısa zamanda ve daha az emek harcayarak herkes tarafından kolayca uygulanabilecek bir yöntemdir. Her ne

kadar takrir yöntemi müfredatı zamanında bitirmede bir kolaylık sağlasa da öğrencinin, pasif konumunu ortadan kaldırmayıp, öğretmen merkezli olması sebebiyle tek başına kullanılmamalıdır. Diğer yöntemlerle birlikte olduğu zaman başarılı olur. Öğretmenlerimizden bazıları öğrenciye ders anlatılırken yerine göre teferruata girmeden konunun ana hatlarıyla not tutturulmasının daha etkili olduğunu belirtirler. Bu arada konunun önemli bölümleri tahtada kavram haritası ve şekillerle açıklanmalıdır.

Yapılan görüşme ve gözlemlerde soru cevap yöntemini kullanan bazı öğretmenler bu yöntemle çocuğun zihnen hiçbir katkıda bulunmadığını, düşünme çabasına girmeden bilgileri getirdikleridir. Ders kitaplarındaki bilgilerin ezberletilmesi yerine, sorulan sorularla çocuğun yorumlaması, tamamlaması ve eleştirilmesi sağlanan “düşündürücü ve yapılandırıcı” soruların sorulmasına önem verilmesi istenmektedir. Doğru kullanıldığında zaman bu yöntemle anlatılan konuların tekrar ve pekiştirmelerle daha iyi öğrenilmesini sağlayacak hem de öğretimde canlılık meydana getirecektir. Konunun ana fikrinin belirlenmesinde ve önemli yerlerinin vurgulanmasında rol oynar, sadece ezberlemeyi de bir parça engellemeye çalışır. Böyle sorularla ünite sonu bilgi yarışmaları hazırlanabilir. Soru cevap yöntemiyle ilgili öğrenci muhatapsa da diğer öğrencilerin bu öğrenciyi gözledikleri aynı sorunun kendilerine gelebileceğini varsayarak dersi daha dikkatli dinledikleri, öğrencilerin birbirlerine soru sorma beceri ve güven duygularının artması görülmüştür. Böylece soru cevap yöntemi ile bütün öğrencilerin dersleri takip etmeleri sağlanır.

Yapılan gözlemlerde zaman ve içerik açısından planlanmış ve hedefleri belirlenmiş bir tartışma sayesinde öğretmen, öğrencilerini tanıma fırsatı bularak, onlar hakkında genel bir bilgiye sahip olur. Bununla beraber öğrenciler görüşlerini rahatlıkla açıklayıp savunarak özgüven sahibi olurlar. Din ve ahlak öğretiminde üç basamak önemlidir; aile, çevre ve okuldur. Bunlardan gelen etkiler birbirine yaklaştırılabilir. Ölçüde din eğitimi başarı elde eder. Zaman sınırlaması konulmuş, hedefleri belirli olarak yapılan tartışma yönteminin sonunda konunun özetlenerek değerlendirilmesi kazanımların gerçekleştirilmesi için gereklidir.

Derslerinde grup çalışması yöntemini kullanan öğretmenlerimiz DKAB dersleri için bu yöntemin önemli olduğunu söylemişlerdir. Çünkü DKAB dersinde genellikle öğrenciler birbirlerinden öğrenir. Din öğretiminde, namazın kılmını, sure, dualar ve Kuran öğretiminde bu yöntemden yararlanılır. Bütün öğrenciler sureleri ezberlemede aynı başarıyı gösteremez. Öğretmen ezber takibinde öğrencileri gruplara ayırabilir. Böylece öğrencilerin öğrenmesi ve ezber takibi daha kolay olur. Küme yönteminde öğrenciler arasında rekabet ortamı ve cevap verme hızı olarak daha kolay öğrenmeyi sağlamaktadır.

Problem çözme yöntemi için öğretmenlerimiz, bu yöntemde öğrencinin sürekli problem üzerinde çalışmasından dolayı olumsuz tavır takınabildiklerini, problemlerle uğraşmak öğrencinin sıkılmasına ve dine karşı negatif bir algı ve bakış açısının gelişmesine sebep olduğunu gözlemlemiştir. Bu durum bazen öğrencilerin dine bakışını olumsuz etkileyip, dini konuları yorumlamasında önyargılar oluşturulmaması için dikkatli olmak gerektiğini vurgulamışlardır. Bu yöntemin başarılı uygulanması için problem çözmede sonuçların değerlendirilmesi kadar, sürecin de öğrencileri sıkmadan dikkatle takip edilmesi gerekir.

Örnek olay incelemesi yöntemi, ahlaki davranışların öğretiminde çok önemlidir. Bazı öğretmenlerimiz, ahlak eğitimi dediğimiz zaman akıllara şam tarihindeki olayları örnek vermek geldiğini muhakkak ki Peygamberimiz ve din büyüklerinin yaşam örneklerinin çocukları etkilediğini ancak sadece bu örneklerle yetişmenin öğrencide gerçek insan imgesi kazanmaktan alıkoymadığını dile getirmişlerdir. Öğrenciler verilmek istenen mesajı hem din büyüğünün hayatında hem de kendi yaşamında görebilmelidir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde genel kanaatleri her derste ahlak öğretimine yer verildiğinin hatta bu öğretim ders dışında da sürdüğünü fakat istenen amaca ulaşamadıklarını dile getirirler. Ahlak eğitiminin sadece verilen nasihatler, emirler, yasaklar, korkutma, ceza ve ezberletilen kurallardan oluştuğu

kabul edilirse karakter gelişimine fayda sağlayamaz. Bunun karaktere yansımaları istenirse örnek olay incelemesinden faydalanılarak öğrencilere olaylara bakışlarının bakı açısından da bakabilme böylece bakışlarının duygularını hissetme ve empati kurabilme fırsatı verir.

Bu yöntem, yaşam ve problemleri hayati öykülerinin araştırılması ve çözümü için öğrencilerin zihinsel ve duygusal açıdan olaya katılımlarını gerektirir. Ders içinde konuyla bağlantılı olan sorunların değerlendirilmesi, öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmalarını, değerlerini sorgulamalarını sağlamak için iyi bir fırsattır. Ahlaki değerler içeren veya toplumla ilgili bir problem, içinde farklı bakış açılarının bulunduğu, çeşitli hakların açıklandığı bir olay veya durumdur. Örnek olay incelemesinde öğrencilerin, bireysel konularda farklı düşüncelerini geliştirmelerini sağlamak hedeflenir.

5. ve 6. sınıf öğrencilerimize iyilik kutuları yaptırıp sınıflarına yerleştirdik. Öğrencilerimizden çevrelerinde gözlemledikleri, her ay belirlediğimiz konuya uygun olan iyilik ve örnek olayları yazıp bu kutuya atmalarını istedik. Ayın bir günü kutumuzu açıp içindekileri öğrencilerimizle beraber de değerlendirdik. Olayları kendileri getirdikleri için öğrencilerimizin bu faaliyete katılımları, ilgileri çok yüksek oldu. Ancak planlama aşamasında zaman iyi ayarlanmazsa konunun dağılmasından dolayı zaman kaybı artabilir.

Çocukların basın yayında takip ettikleri programları (TRT 1’de ‘sen olsan ne yapardın’, ‘iyilik hareketi’...) izledikleri gözlemlenmiştir. Bu da bize öğrencilerin örnek günlük olaylardan daha çok etkilendikleri izlenimini verir.

Görüşmelerimize baktığımızda öğretmenlerin genellikle takrir yöntemini kullandıkları bununla beraber soru cevap, tartışma yöntemini de sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Bunun dışında grup çalışması, problem çözme, örnek olay incelemesi, buldurma, canlandırma yöntemleri de kullanılmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kazanımların gerçekleştirilmesi için hiçbir yöntem tek başına yeterli değildir. Hedeflenen kazanımlar için yöntem değişikliği gitmek gerekebilir. Din öğretimi için kullanılan yöntem ve teknikler bunlarla beraber; gösterip yaptırma, gezi gözlem

yöntemi, e itsel oyunlar, kavram haritaları olu turma gibi yöntemlere de ba vurulmalıdır.

4. DKAB Dersi 6.Sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin Kazanımlarının Gerçekle mesinde Kullanılan Ders Kitaplarının Yeterlili i ile İlgili Ö retmen Görü leri

- J Ders kitapları ö retmen çalı maları için, sınıfta kazanımları gerçekle tirecek dersi ilemek için, ö rencilerin bireysel çalı malarını sa lamak için kısmen yeterlidir.
- J Hazırlık çalı maları kısmen ö rencinin dikkatini çekmektedir.
- J Ders kitabı dil bilgisi ve imla kurallarına uygundur. Ancak dili daha sadele tirilebilir. Kelime anlamları kitabın sonundaki sözlükte verilmi tir. Bunun yerine sayfa altlarında veya yanlarında kavramlar örneklerle açıklanabilir.
- J Kitapta içeri i desteklemek için örnek olarak verilen resimler, ayetler, etkinlikler kazanımları gerçekle tirmede kısmen yeterlidir.
- J Alt ba lık ve ana ba lıklar, içindekiler bölümünde bulunmaktadır. Bunun yerine ünite ba nda toplu olarak ana ve alt ba lıklar ekinde verilse daha iyi olurdu.
- J Hedeflenen kazanımların toplu olarak verilmesi yerine, ünite ba larına yerle tirilmesi ö renmenin gerçekle mesi için önemlidir.
- J Ünite ba larına ö rencilerin hazır bulunu lu unu ölçecek ön testler yerle tirilse, ünite sonunda yapılacak olan ünite de erlendirmesiyle kar ıla tırarak ö renme seviyesi ortaya konabilirdi.
- J Ö rencilerin, ö rendiklerini uygulama yapmaları için çalı ma ka ıtları, bo luk doldurma gibi örnekler artırılabilir. Resimler ve örnekler ço unlukla içerikle uyumlu ve kazanımları gerçekle tirecek seviyededir.
- J Ayetler D B'in onayladı ı Kur'an mealinden alınmı tır. Ancak ayetler farklı yöntemlerle verilebilirdi.

- J Ünite de erlendirme soruları çe itlidir. Test, bulmaca, bo luk doldurma, e le tirme ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Soru sayısı artırılmalı kazanımlardan hemen sonra farklı tipte sorular verilmelidir.
- J DKAB derslerinin programı ve kitaplarının hazırlı ında bilimsel temele dayandırmakla birlikte, kapsamlı bir isti are yapılmalıdır.
- J Ders kitaplarında bulunan surelerin meallerinin daha açık ve anla ılır bir dille verilmesi daha iyi olur.
- J DKAB derslerinde ders kitabının yanı sıra yardımcı kaynaklara da ihtiyaç duyulmaktadır.
- J Ergenlik ça ı göz önünde bulundurulmalı, sosyal geli im özelliklerine dikkat ederek konulara ilaveler yapılmalıdır. Ergene, dinin insan ve ya amını nasıl ekillendirdi i bilinci verilmelidir.
- J Sa lam bir inanç, de erler e itimi, Hz Muhammed sevgisi çocukluk ya larında temellendirilir. Ders kitabı anlatımlarında slam tarihinin yanında, ça ımızda ya amı veya ya amakta olan rol modeller de anlatılmalıdır.

Ö retmenlerin geneli DKAB ders kitaplarını yeterli bulmu ancak ayet ve hadislerin sade bir dille açıklanması, ö renciye etkinlik ekinde sunulması istenmi tir. Kavram haritalarının önemi dile getirilmi tir. Sürekli internetle hemhal olan ö renci için ders kitapları daha çekici hale getirilmeli, kullanılan örnekler günümüzle ili kilendirilmeli, etkinlikler artırılıp kazanımların arasına yerle tirilmesinin önemi dile getirilmi tir.

5. DKAB Dersi 6.Sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin Ö renme Alanı Konularından Ö renmede Zorlandıkları Ünite Ve Sebepleri Ile İlgili Ö retmen Görü leri.

- J Ö rencilerin davranı larına, Ahlak ö renme alanının yansımaması kazanımların hedeflerine tam anlamıyla ula amadı ını gösterir.
- J Hz Muhammed'i ö rencilerin insan üstü bir konumda algılamaları onun ya anabilir bir örnek olmasını engelleme tir.

J) Nanç öğrenme alanının soyut konuları içermesi ve ders kitabının konuları yeterince somutla tıramaması kazanımların kısmen gerçekleşmesine sebep olmuştur.

Görülme katılan öğretmenlerimizin çoğu nanç öğrenme alanında kazanımların gerçekleşmesinin yeterli olmadığını dile getirmişlerdir. Ders kitabında ki nanç öğrenme alanını genel olarak değerlendirilmişlerdir.

J) Ünitenin başında hazırlık çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalar sayesinde öğrencilerin hazırlıklı olmaları kazanımlar hususunda bize yardımcı olur.

J) Hazırlık çalışmalarında öncelikle ‘peygamber’ ve ‘vahiy’ kavramlarını öğrencinin sözlükten bulması istenmiş, peygamberlerin insanlar arasından seçilmesinin sebepleri hakkında bilgi edinmesi istenen çalışmayla da öğrencinin kavramları yakınlarına sorması beklenmiştir.

Hazırlık çalışmalarında peygamberlerin hepsinin amacının aynı olduğunu anlatılması istenmiş ancak kavramları yeni öğrenen öğrencinin bu konuyu tartışması pek mümkün olmaz. Ders kitabında bulunan hazırlık çalışmaları derse hazırlık sürecinde kısmen yeterlidir.

J) Ders kitabı inceleme komisyonunda akademisyenlerin farklı sınıflardaki öğretmenlerle fikir alışverişinde bulunması ortaya çıkacak problemleri çözebilir.

J) Hazırlık çalışmaları yapıldıktan sonra, peygamberlere iman, konusuna giriş yapılmış peygamberlerin Allah’ın seçtiği elçiler olduğunu, vahiy insanlara ulaştırıldı ve insanlara örnek olduğunu açık bir şekilde vurgu yapılmış ancak nebi ve resul kavramları açıklanırken ikisi arasındaki fark tam olarak ortaya konmamış ve soyut bırakılmıştır.

J) Allah’ın insanlara peygamber gönderme sebepleri izah edilirken örneklerle somutla tırılmamıştır. Örnek olarak, okulun kuralları içerisinde, düzenli ve barışlı olarak idare edilebilmesi için neler gerekir? Gibi sorularla soyut konu öğrenci seviyesine indirilebilir.

J) Vahiy, kavramı açıklanmış Allah’ın insanlara sürekli uyarıcı gönderdiği vurgulanmış ve peygamberlerin yaşadıkları alanı gösteren haritaya da yer verilmiştir. Bu harita öğrenci etkinliği şeklinde verilse daha ilgi çekici olabilirdi.

- J İnsanların içinden seçilmiş bir peygamberi, anlatırken öğrencilerden örneklerinde insani yönü ve peygamberlik yönünü ayırmaları istenebilir. Böylece öğrenci konu üzerinde akıl yorabilir.
- J Öğrencilerin, Allah'ın bir meleğini peygamber olarak görevlendirmesi durumunda neler olabileceğini tartışmaları istenebilir ancak meleklerle ve ahirete iman konusu 7. sınıfta bulunmaktadır. Bu yüzden öğrenci eski bilgilerini kullanacaktır.
- J Bilgi Kutusunda, peygamberlerin emin, adaletli ve bizler gibi insan oldukları için örnek alabileceğimizi ancak melek olmadığını, gaybı bilmediklerini ve ölümsüz olmadıkları bildirilen etkinlikle peygamberin özelliklerinin zihne yerleştirilir.
- J Peygamberlere gelen mesajların ortak yönlerinin kavranması için, tevhit üzerinde durulmuştur. Bilgi Kutusunda, En'am suresiyle vahyin ortak yönlerinden bazıları ifade edilmiş ancak bu yeterli olmaması öğrenciye bu ayetten neler çıkarabiliriz şeklinde bir etkinlik sunulabilir.
- J Peygamberlerden çoğunun ya da Kudüs şehrinin resmi verilmiş ancak bu şehrin önemi ile ilgili bilgi verilmemiştir.
- J Vahyin ortak amaçlarından birinin de dini konularda ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak olduğu ifade edilmiş, ancak anlaşmazlık konusu kapalı kalmıştır. Hangi konularda anlaşmazlık oldu ve Allah peygamberler gönderdi? Bu durumu açıklamak için Allah'ın varlığını, batıl inançlar, ahlaki çöküntü vb. nedenlerden anlaşmazlıkları belirtilebilir.
- J İlahi kitaplar anlatılırken, kutsal kitaplardan ilahi dinlerde ortak olan hususlarla ilgili örnek cümleler verilebilir ve öğrencinin ilahi dinlerdeki Allah'ın isteklerinin sebebinin insanların mutluluğunu elde etmeleri olduğu fark etmesi sağlanır.
- J İlahi kitapların isimleri verilmiş, öğrenciden yeni öğrenilen bilgiler doğrultusunda kavram haritası yapmaları istenebilir böylece bilgiler sistemleştirilir.
- J Kur'an-ı Kerim, farklı ayetlerle tanıtılmış, öğrenciden verilen ayetlerle ilgili konular istenebilir.

nanç alanında kazanımların kısmen gerçekleştirilebildiği, bu durum konuların soyut olmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Nanç öğrenme alanı hedefleri belirtilen kazanımları gerçekleştirebilecek seviyededir. Ancak kazanımları somutlaştırarak etkili kılabilmek için ders kitaplarındaki etkinlikler, kavram haritaları ve görseller daha da artırılabilir.

2.Ö RETMENLERE GÖRE KAZANIMLARIN ELDE EDİLMESİ DÜZEYLERİ

Hazırladığımız ankette, “Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” ile birlikte DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı kazanımlarının gerçekleşme düzeyini etkileyen sebepleri belirlemek için hazırlanmış olan sorulara yer verilmiştir:

- DKAB Dersi 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin kazanımlarının gerçekleşme düzeyi derste kullanılan yöntemlere göre farklılıkta mıdır?
- DKAB Dersi 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin Kazanımlarının gerçekleşmesinde kullanılan ders kitapları yeterli midir?
- Öğretim programında hedeflenen kazanımların tamamı gerçekleştirilebilir mi midir?
- Ders kitaplarında yer verilen etkinlikler, açık uçlu ve kısa cevaplı sorular kazanımların gerçekleştirilmesinde yeterli midir?
- Kazanımlardan gerçekleştirilemeyenleri etkili kılabilecek içeriklerin ve etkinliklerin nasıl olması gerekir?
- Nanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı konularını öğretilirken en çok hangi öğretim teknik ve yöntemlerini kullanıyorsunuz?

• Ö rencilerin 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin ö renme alanında ö renmede zorlandıkları konuları belirtiniz?

• Ders kitabı dı nda farklı kaynaklara ihtiyaç duyuyor musunuz?

“Kazanımların Gerçekle me Düzeyi” anketinde katılımcılar, nanç, Hz Muhammed, Ahlak ö renme alanı ünitelerinde yer verilen kazanımlardan her birine, en az düzeyde gerçekle iyorsa 1, az düzeyde gerçekle iyorsa 2, orta düzeyde gerçekle iyorsa 3, iyi düzeyde gerçekle iyorsa 4, en çok düzeyde gerçekle iyorsa 5 puanı i aretleyerek fikirlerini belirtmeleri beklenir.

Anketi cevaplayan 80 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmeni bu istek do rultusunda kazanımlar en az seviyede gerçekle irse 1, az seviyede ise 2, orta seviyede 3, iyi seviyede ise 4, en çok seviyede ise 5 derecesini i aretlemi lerdir.

Anket uygulaması sonucunda ula ılan veriler, analiz ve çözümlenmeler, SPSS programı kullanılarak elde edilmi tir.

DKAB Dersi 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin Ö renme Alanı Kazanımlarının Gerçekle me Düzeyi Anketinden Elde Edilen Bulgular

Ara tırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenlerimizden 6.sınıf DKAB dersine giren 80 ö retmenin ankette yer verilen maddelere katılımları, puanların toplamı kullanılarak ölçülmü tür. De erlendirme sonucunda a a ıda verilen puan aralıkları dikkate alınmı tir:

1.00 -1.79	Hiç
------------	-----

Tablo	1.80	-2.59	Az	1.Kazanımların Gerçekle me Düzeyi
	2.60	-3.39	Orta	
	3.40	-4.19	Oldukça	
	4.20	- 5.00	Tam	

Ara tırmamıza katılan DKAB ö retmenlerinin, DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed, Ahlak Ö renme Alanlarındaki Kazanımların Gerçekle me Seviyesini belirlemek için uygulanan anketten elde edilen, 80 DKAB Dersi ö retmenine yönelik 27 kazanımdan gerçekle me seviyesini gösteren de erleri ortalama olarak Tablo 2’de verilmi tir:

	6.sınıf DKAB dersi 1,3,5.Ünitelerinin Kazanımlarının Gerçekle me Düzeyleri	X	Gerçekle me Düzeyi
Ünite:1	PEYGAMBERLERE VE LAHÎ K TAPLARA NANÇ	3,39	
	Ö renci peygamber, resul ve nebi kavramlarını açıklar.	3,39	Orta
	Kur'an'da adı geçen peygamberleri bilir.	3,39	Orta
	Peygamberlerin insanlardan seçilmesinin sebeplerinin farkında olur.	3,39	Orta
	Peygamberlerin özelliklerini açıklar.	3,39	Orta
	Mucize kavramını açıklar ve bunun peygamberlere ait oldu unun farkında olur.	4,17	yi
	Peygamberlere gelen vahiylerin ortak yönlerinin oldu unu bilir.	3,30	Orta
	lahi kitabın anlamını bilir.	3,39	Orta
	Allah'ın insanlara vahiy gönderme sebeplerini kavrar.	4,17	yi
	Peygamberlere gönderilen lahî kitap ve sahifeleri bilir.	3,39	Orta
	Asr suresini tanır, ezbere okur ve anlamını söyler.	3,39	Orta

Ünite:3	SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED Ö RENME ALANI: HZ.MUHAMMED		
	Hz. Muhammed'e inen ilk ayetlerin anlamını belirtir.	4,62	Çok iyi
	Hz. Muhammed'in slam ça rısına öncelikle yakın çevresinden ba lamasını ve yaygınla tırmasını açıklar.	4,37	Orta
	Hicret kavramını ve Medine'ye hicretin sebep ve sonuçlarını bilir.	4,07	yi
	Hicret arkada larının rolünün farkında olur.	4,06	yi
	Mescid-i Nebi'nin toplumsal fonksiyonunu örneklerle açıklar.	4,25	Çok iyi
	Hz. Muhammed'in barı ve e itim-ö retim için yaptı ı faaliyet ve düzenlemelerini örneklendirir.	4,23	Çok iyi
	Bedir, Uhut ve Hendek Sava ları'nın sebep-sonuçlarını irdeler.	4,03	yi
	Barı açısından Hz. Muhammed'in Hudeybiye Antla ması'nda ve Mekke'nin fethinde gösterdi i tutumu de erlendirir.	4,11	yi
	Veda Hutbesi'nde verilen mesajların evrensel öneminin farkına varır.	4,15	yi
	Hz. Muhammed'in vefatının Müslümanlar üzerinde bıraktı ı etkiyi bilir.	4,12	yi
	Nasr suresini tanır, ezbere okur ve anlamını söyler.	4,27	Çok yi

Ünite:5	SLAM'IN SAKINILMASINI STED DAVRANI LAR Ö RENME ALANI AHLAK		
	slam dinindeki ayet ve hadislerle bazı kötü davranı ları örneklendirerek belirtir.	4,16	yi
	slamiyet'in yasakladı ı bazı kötü davranı ların bireysel ve toplumsal zararlarını fark eder.	4,03	yi
	Kötü davranı lara kar ı dikkatli olmayı ister.	4,16	yi
	Sakinilmesi istenen davranı ların birey ve toplumda görülme nedenlerini ara tırarak bu sorunlara çözüm önerilerinde bulunur	4	yi
	Sakinilmesi gereken davranı lar konusunda kendini de erlendirir.	4,23	Çok iyi
	Felâk sûresini tanır, ezbere okur ve anlamını söyler.	4,35	Çok iyi

Tablo 2’de verilen bulguları inceledi imizde, ö retmenlerin DKAB Dersi 1,3,5. Ünitelerinin kazanımlarının 27 maddesinden 6’sına “çok iyi”, 13’üne “iyi”, 8’ine de “orta” düzeyde katıldıkları görülmü tür.

Ö retmenlerin 6. Sınıf DKAB 1,3,5.Ünitelerinin kazanımlarının gerçekle me düzeyine katılımlarına ili kin puanlar 3,30-4,62 arasında de i mektedir. Katılımcılar tarafından en çok kazanımın gerçekle ti i dü ünülen madde; Hz Muhammed ö renme alanı 6. Kazanımı olan “Hz. Muhammed’e gelen ilk ayetlerin içeri ini belirtir.” maddesi en az kazanımın gerçekle ti ini dü ündükleri madde ise, inanç

ö renme alanı 6. Kazanımı olan, “Peygamberlere gelen vahiylerin ortak yönlerinin oldu unu bilir.” maddesidir.

Anketten elde edilen verileri hep birlikte de erlendirdi imizde, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö retmenlerinin katılım düzeylerinin, yüksek ve olumlu oldu u gözlemlenmi tir.

1.2. Ara tırmamıza Katılan Denencelere Yönelik Bulgular

Tablo 3. DKAB Dersi nanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı kazanımlarının gerçekte me seviyesi derste kullanılan farklı yöntemlere göre de i mekte midir?

	Frequency	Percent
Valid Evet	48	60,0
Hayır	0	0
Kısmen	32	40,0
Toplam	80	100,0

Anketimize katılan 80 ö retmenden 48’i nanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı kazanımlarının gerçekte me düzeyinin derste kullanılan farklı yöntemlere göre de i mekte oldu unu, 32’si ise derste kullanılan yöntemlere göre kısmen de i mekte oldu unu belirtmi lerdir.

Ö retmenlere göre inanç, Hz Muhammed ve Ahlak ö renme alanı kazanımlarının gerçekte mesinde ö retmenlerimizin kullandıkları yöntemlerin etkisi büyüktür. Ö renme kazanımlarından önce dersin amaç ve hedeflerinin belirlenmesi gerekir. Kazanımların gerçekte mesinden beklenen ö rencinin etkin bir ya am için gerekli olan dü ünme ve bilgiyi kullanabilme kabiliyetinin süreç içerisinde veya süreç sonunda yeni ya antı ekleinde ortaya çıkmasıdır.

Belirlenen her amaç ve her kazanım, yeni bir öğrenme ve davranışın ortaya çıkmasını sağlar. Her bir davranışın oluşması için, farklı bir etkinliğe yer vermek gerekir. Mesela Duyusal Davranış türlerinin oluşması için canlandırma, örnek olay gibi teknik ve yöntemler, becerilerini artırıcı davranışların oluşması için ise uygulayarak öğrenme yöntem ve teknikleri gerekir. Anlatım esnasında yer verilen sorular, grup tartışmaları ve beyin fırtınasına yönlendirebilir. Konular öğrenilirken farklı yöntem ve teknikleri kullanmaya ihtiyaç hissettiren anlatım çeşitleri vardır. Bu anlatım yöntemleri konu içinde yer verilecek resimler, etkinlikler ve çalışmalıkâitleriyle zenginleştirilerek çeşitlendirilmelidir. Nitekim anketten elde edilen veriler topluca değerlendirildiğinde, genel olarak öğretmenlerin katılım düzeylerinin, yüksek olduğu ve öğretmenler tarafından olumlu karşılandığı görülmektedir.

Tablo 4. DKAB Dersinin yanı sıra, Hz Muhammed ve Ahlak Öğrenme Alanı Kazanımları gerçekleştirirken ders kitapları yeterli midir?

	Frequency	Percent
Valid Evet	8	10,0
Hayır	21	26,3
Kısmen	51	63,8
Toplam	80	100,0

Anketimize katılan 80 öğretmeninden 8'i ders kitaplarının yeterli olduğunu, 21'i yetersiz olduğunu, 51'i ise kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

DKAB 6. Sınıf ders kitaplarına baktığımızda ünite başında yer alan, üniteye hazırlanacak bölümü konuların öğrenilmesi için ihtiyaç duyulan hazırlıklı bir ölçüde sağlamıştır. Kısmen ilgi uyandıran, ihtiyacı hissettiren hazırlık bölümü vardır.

Ünite de yetersiz görülen durumlar; Ünite başlangıcında konuların açık ve sistematik bir şekilde verilmemesi öğrencinin konuyu zihninde tasarlmasına engel olabilir. Ünite kazanımlarına ve ünite başında öğrencinin bilgi seviyesinin tespiti için ön testlere yer verilmemiştir. Katılımcı bazı öğretmenler üniteyle ilgili kazanımları öğrencilere yazdırdıklarını belirtmişlerdir. Kazanımların öğrenciler tarafından bilinmesi motivasyonlarını artırdığını ve üniteyle ilgili beklentilerin farkında olmalarını sağladığı da belirtilmiştir.

Kitap içerisinde kullanılan kelime, terim, deyimler anlamlarına uygun ve özenli seçilmiştir. Ünite içerisinde sade ve akıcı bir dil kullanılmaya çalışılmıştır. Ancak dini dilin kendine has özelliklerinden kaynaklanan soyut ve Arapça kelimelerin çoklukta olması sadeliği bozmuştur. Kullanılan dini terimlerin, soyut kavramların anlamlarının öğrenciler tarafından araştırılıp, bulunmaları istenmektedir. Bu tarz kelime ve terimlerin anlamları direkt verilmeyip, öğretmenin açıklamasına veya kitap tarafından verilen örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Ünite içerisinde yer geldikçe soru cümlelerine yer verilerek anlatım renklendirilmeye çalışılmıştır. Yeri geldikçe konuyla uyumlu olan ayet, hadis ve özlü sözler seçilmiştir, bunlara uygun olan din dili ile konu açıklanmaya çalışılmıştır. Paragraflar genellikle bir fikir veya bilgi içerebilmekte ancak bazı durumlarda çok uzun cümlelerden oluşan, uzun bir paragraf olabilmektedir. Bu durum öğrencinin cümle başında okuduğu ile sonradan okuduğu kelimeler arasında bağlantı kurmasını engellemekte, metnin anlaşılmasını zorlaştırabilmektedir. Katılımcı öğretmenler üniteler içerisindeki ayetlerin ilgili bölümlerde ayrı olarak verilmesinin, ayrı bir çalışma parçası olmasının daha etkili olacağını, ayetteki bazı kelimelerin sadeleştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Kullanılan cümleler konuya, hedefe ve kazanımlara uygundur. Bilgi verici anlatımlarda genellikle haber verici ve açıklayıcı bir dil yapısı kullanılırken, duygusal nitelikli kazanımların gerçekleştirilmesi için ikna edici bir dil kullanılmıştır. Konu içinde yer verilen yönerge ve açıklamalar konunun tamamına, hedeflenen kazanımlara uygundur. Tercih edilen dil, öğrencinin yaşadığı sosyal çevresi ile kısmen

uyumludur. Ö renci, ders içerisinde kullanılan kelime ve deyimleri, ya antısında duymu ve kullanımı lar ancak din dilinden gelen kavramlarda kullanılmaktadır.

Ders kitaplarında yer verilen hayatın içinden olan örneklerle soyut konuların somutla tırılması, bilgilerin anlamlı bir ekilde yapılandırılması sa lanabilir. Bu anlamda her seviyedeki DKAB ders kitabının örneklerle zenginle tirilmi bir kitap olması gereklidir. Çünkü konuların açıklanması için fazlasıyla kelime, terim, dini ve ahlaki davranı lara yer verilmektedir. Günlük ya am içinde din ile ilgili kullanılan ifadeler de kelimelerin bazıları örneklendirilmemi tir. Kitap içinde kullanılan örnekler ço unlukla ö rencilerin ilgi, ihtiyaç ve seviyelerine uyumlu olarak, hayatın içinden seçilmi tir.

Ö rencilerin konuyu daha iyi kavramaları ve konuya hazırlıklı olmaları için örneklere yer verilir. Ö rencilerin yeni ö rendiklerini uygulayabilmeleri ve ö renme seviyelerini ölçebilmeleri için ünite sonunda de erlendirme çalı maları vardır. Bu de erlendirme soruları açık uçlu, çoktan seçmeli, bo luk doldurma ve e le tirmelerden olu ur. Bu de erlendirme sorularının daha da geli tirilip, 8. Sınıf TEOG sınavında çıkan sorulara alt yapı olu turacak seviyede olması ve soru kalitesinin artırılması gereklidir.

Tablo 5. Ö retim programındaki kazanımlardan gerçeikle tirilemeyenler var mıdır?

	Frequency	Percent
Valid Evet büyük ço unlukla	9	11,3
Hayır hiç yok	21	26,3
Evet bazıları	50	62,5
Toplam	80	100,0

Anketimize katılan 80 öğretmeninden sadece 9'u 'i naanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme alanı kazanımlarının gerçekte tirilebildi ini,50'si bazılarının gerçekte tirilebildi ini, 21'i ise kazanımların gerçekte tirilemedi ini belirtmi lerdir.

Bu da bize hangi kazanımların ne gibi sebeplerle gerçekte tirilemedi inin ayrı bir ara tırma konusu olmasının önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Ders kitabındaki etkinlikler kazanımları gerçekte tirmede yeterli midir?

	Frequency	Percent
Valid Evet	14	17,5
Hayır	27	33,8
Kısmen	39	48,8
Toplam	80	100,0

Anketimize katılan 80 öğretmeninden 14'ü etkinliklerin kazanımları gerçekte tirmede yeterli oldu unu, 39'u kısmen yeterli oldu unu, 27' ise etkinliklerin kazanımları gerçekte tirmede yetersiz oldu unu belirtmi lerdir.

Etkinliklerin kazanımların gerçekte tirilmesinde önemi büyüktür. Ö rencilerin ünitelerle ilgili konuların tekrar edilmesinde ve kazanımların gerçekte me düzeyinin kontrol edilmesinde önemli bir rolü vardır. Bu açıdan farklı etkinliklere yer verilmeli, ünite sonlarında yer alan de erlendirme soruları zenginle tirilmelidir. Böylelikle kazanımların gerçekte mesi sa lanabilir ve 8. Sınıf TEOG sınavı içinde ön hazırlık olu turulabilir. Hatta çalı mamıza katılan öğretmenler ders kitabı yanında ayrıca bir etkinlik kitabının da hazırlanmasının gereklili ini de dile getirdiler.

Kazanımlardan gerçekte tirilemeyenleri etkili kılacak etkinlik ve içerik nasıl olmalıdır?

Ünite sonlarında kazanımlarla ilgili deneme sınavları, çalışma yaprakları yapılabilir. EBA'daki DKAB dersi ile ilgili dökümanların öğrencilere izletilmesi ve uygulamaların yaptırılması sağlanabilir.

Tablo 7. Öğrencilerin inanç, Hz Muhammed ve ahlak öğrenme alanı konularından öğrenmede zorlandıkları konuların isimlerini yazınız?

	Frequency	Percent
Valid		
inanç	52	65,0
Ahlak	24	30,0
Hız	4	5,0
Muhammed		
Toplam	80	100

Anketimize katılan 80 öğrenciden 52'si öğrenmede zorlanılan konuların inanç öğrenme alanı içerisinde olduğunu, 24'ü ahlak ve 4'ü de Hz Muhammed öğrenme alanı içerisinde olduğunu belirtti. Bu sonuçlara göre inanç öğrenme alanındaki kazanımların gerçekleştirme oranı diğer öğrenim alanlarına göre düşüktür.

DKAB Dersi 6.sınıf 1, 3, 5. Ünitelerinin kazanımlarının gerçekleştirme düzeylerini ölçen Tablo 2'de bulunan inanç öğrenme alanındaki on kazanımdan 2'sinin iyi, 8 kazanımın da orta derecede gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Kazanımlar inanç, Ahlak ve Hz Muhammed öğrenme alanları içerisinde ele alındığında gerçekleştirme seviyesi iyi ve orta olarak değerlendirilirken, öğrencilerin inanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı konularından öğrenmede zorlandıkları konular değerlendirildiğinde inanç öğrenme alanındaki kazanımların gerçekleştirme oranı diğer öğrenim alanlarına göre düşük olduğu gözlemlenmiştir. Buda soyut konulardaki kazanımların gerçekleştirilmesinin daha zor olduğunu göstermektedir.

DKAB proqramında inanç öğrenme alanında 6. sınıf DKAB ders kitabındaki 1.ünite olan "Peygamberlere ve İlahi Kitaplara inanç" ünitesinde yer verilen konular genel bir bakımla değerlendirilmiştir. İçeriğe bakıldığında genel olarak öğrenim

programında yer alan aynı ünite içindeki diğer kazanımları gerçekleştirebilecek düzeydedir. Ancak öğretmenler kitabın kazanımların gerçekleştirilmesini desteklemek için kitaptaki resimlerin, bazı bilgilerin, ayetler gibi bazı etkinliklerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Hayatın içinden, ya anılan çevreden hareketle peygamber, resul, nebi, vahiy kavramı, peygamberlere olan ihtiyacı fark ettirebilmek için öğrencilerin sınıflarından faydalanılmıştır. Peygamberin de melek olmadığını insan peygamber olduğunu ayet ve eleştirilerle anlatılmaya çalışılmıştır. Allah tarafından gönderilmiş olan bütün peygamberlerin ortak mesajının insanları Allah'ın varlığını ve birliğini inanmaya ve ahlaklı olmaya çağırıldıklarını belirtip, peygamberlerin üstün ahlaka sahip olup insanlara yol gösterdiklerini ayetlerle desteklemiştir. Allah'ın kullundan her zaman ve mekanda ahlaklı olmasını beklediğini öğrencilere kavratılır.

Sınıfın seviyesine uygun, öğrencilerin bilgi seviyesi gözönüne alınarak, onlarda merak uyandırarak, kutsal kitaplar genel özellikleriyle tanıtılmıştır.

nanç konuları soyut konuları içerdiği için öğrencilerin genellikle öğrenmede zorlandıkları konulardandır. nanç öğrenme alanında kazanımların gerçekleştirilmesini sağlamak için konuları somutlaştırmak ve öğrencileri pasif durumdan çıkarmak gerekir.

Öğrencilerden Kur'an'da bulunan peygamber isimlerini bulmalarını istenebilir veya peygamberlerin isimlerinin bulunduğu ayetler boş bırakılarak verilebilir. Öğrenci araştırarak veya tahminlerde bulunarak bu boşlukları doldurabilir. Ayetlerin kavranmasını kolaylaştırmak için farklı etkinlikler hazırlanabilir. Çalışma kağıdında verilen ayetlerle öğrenim daha kalıcı hale getirilebilir.

Tablo 8 : nanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı konularını en çok hangi öğrenim teknik ve yöntemleri ile kullanıyorsunuz?

Valid	Frequency	Percent
Takrir	28	35,0
Soru cevap	24	30,0
Tartı ma	14	17,5
Grup çalışması	5	6,3
Problem çözme	2	2,5
örnek olay incelemesi	5	6,3
Buldurma	1	1,3
canlandırma	1	1,3
Toplam	80	100,0

Tabloya göre ö retmenlerin farklı yöntemler kullanarak çoklu zekaya hitap etmeleri inanç, Hz Muhammed ve ahlak öğrenme alanı kazanımlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Anket çalışmamıza katılan ve görüşleri alınabilen öğretmenlerin buldukları yöntemlerin farklı yöntemleri birarada kullandıkları belirlenmiştir ve bu yöntemlere göre kazanımların gerçekleştirilme düzeyi farklılık arz etmektedir. Öğretmenin öncelikle hedefini ve davranışlarını belirlemesi sonra konuya göre uygun olan yöntem ve teknikleri seçmesi öğretimin verimliliğini artıracaktır. Öğretim hedeflerinin elde edilmesi için yöntemin seçiminden sonra etkin bir şekilde uygulanması gereklidir.

Öğretimin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde yöntem seçimi önemlidir. Öğretmen kendi yapısına, çevreye, öğrencinin durumuna, yaşanan zamana ve konuya uygun olan yöntem ve teknikleri tercih etmelidir. Kullanılan yöntemlerin üstün ve eksik yönleri vardır. Böylece kullanılan öğretim yönteminin başarısı, belirlenen hedeflere ulaşma oranında ve öğrencileri aktif hale getirerek öğrenmesini sağlayacağı oranda iyi olacaktır.

Öğretmenin; eğitime bakışı, insanı tanıması, bilgi ve eğitimdeki kabulleri, onun yöntem seçimini ve yöntemi uygulama şeklini ortaya koyar.

Ö retmen bilginin de i mez oldu unu kabul ediyorsa kullandı ı yöntem ona göre ekillenir, e er bilginin zaman içerisinde de i ebilece ine inaniyorsa da ona göre ekillenir.

Tablomuza baktı ımızda ö retmenlerin genellikle takdir yöntemini kullandıkları bununla beraber soru cevap, tartı ma yöntemini de sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Bunun dı ında grup çalı ması, problem çözme, örnek olay incelemesi, buldurma, canlandırma yöntemleri de kullanılmaktadır.

Tablo 9 • Ba ka kaynaklara ihtiyaç duyuyor musunuz?

	Frequency	Percent
Valid		
Evet	47	58,8
Hayır	27	33,8
Kısmen	6	7,5
Toplam	80	100

Anketimize katılan 80 ö retmenden 47'si ders kitapları dı ında ba ka kaynaklara ihtiyaç duyuldu unu, 27'si ba ka kaynaklara ihtiyaç olmayıp ders kitaplarının yeterli oldu unu, 6'sı ise kısmen ders kitaplarının yeterli oldu unu belirtmi tir. Ders kitapları dı ında farklı kaynaklara ihtiyaç duyuldu unu belirtenlerin sayısının fazla olması, kazanımların elde edilmesinde ders kitaplarının yetersiz kaldı ını gösterir. Bu anlamda ders kitaplarının kazanımların gerçekleştirilmesi hususunda geli tirilmesi bir ihtiyaçtır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ö retim programı ve bunun uygulanması için gerekli olan ders kitapları, kullanılan yöntemler ve eğitim ö retimin vazgeçilmez temel unsurlarındandır. Ö rencilerin ya am içinde kullandıkları veya duydukları dini kavram ve ifadeleri anlamaları, çevresinde gördü ü, okudu u, dini yerlerde ki sembolleri tanımaları, din hakkında bilgilenmeleri, do ru sözlü, ahlaki de erleri uygulayan, inanması gerekli esaslara bilinçli olarak inanan, Allah'ı seven, inanç esaslarını bilen, sorumluluk sahibi insanlar olması din e itimi özellikle de inanç ö retiminin amaçlarındandır. Ders kitapları, ö renciye ve ö retmene inanç ö retiminde yardımcı olan ilk kaynaktır. Ders kitaplarının hedeflenen kaliteye ulaşması ve ö renci üzerinde beklenen etkiyi hissettirmesi için etkinlik ve içerik yönünden belirli özelliklere sahip olması gerekir.

Biz bu çalı mamızla İkö retim 6.sınıf ortaokul DKAB programında yer alan inanç, Hz. Muhammed(sav), ve ahlak, ö renme alanı kazanımlarının de erlendirilmesi için ders ö retmenleriyle görüşme yapıp, anket uyguladık. DKAB 6. Sınıf ders kitaplarında inanç, Hz. Muhammed(sav), ve ahlakla ilgili üniteleri de erlendirerek, ö retim programında gerçekleştirilmesi hedeflenen kazanımların gerçekleştirilmesi düzeyini ortaya koymaya çalı tık.

Yaptığımız anket sonucunda, ö retmenlerimizin DKAB Dersi inanç, Hz Muhammed, Ahlak Ö renme Alanı Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine Katılımlarını ifade eden 27 maddenin 6'sına "çok iyi", 13'üne "iyi", 8'ine de "orta" düzeyde katıldıkları görülmü tür. Anketin sonuçları toplu olarak de erlendirildi inde, ö retmenlerin ankete katılım seviyelerinin, olumlu ve "iyi" düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

DKAB Dersi inanç, Hz Muhammed ve Ahlak Ö renme Alanı Kazanımlarının gerçekleştirilmesinde ö retmenlerin ço u ders kitaplarının yeterli olmadığını veya kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Ders kitabındaki etkinliklerin

kazanımları gerçekte yetersiz kaldı mı, kazanımlardan gerçekte tirilemeyenlerin de oldu unu, ö rencilerin inanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı konularından inanç öğrenme alanında zorlandıkları sonucuna varılmıştır.

Ö retmenlerin DKAB Dersi inanç, Hz Muhammed, Ahlak öğrenme alanı Kazanımlarının Gerçekle me Düzeyine katılım derecesi ortalama puanlar 3,30-4,62 arasında de i mektedir. Katılımcıların en çok katıldıkları madde; Hz Muhammed öğrenme alanı 1.Kazanımı olan “Hz. Muhammed’e gelen ilk ayetlerin içeri ini belirtir.” Maddesi, en az katıldıkları madde ise, inanç öğrenme alanı 6.Kazanımı olan, “Peygambere gelen vahiylerin ortak yönlerinin oldu unu bilir.” maddesidir.

Ortaokullardaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin ideal bir seviyede verilebilmesi için, problem olarak ortaya çıkan ve çözüm bekleyen hususlarla ilgili **önerileri** öyle sıralamamız mümkündür:

1. Yeni DKAB öğrenim programı esasında yapılandırmacılık ve çoklu zekâ yaklaşımları üzerine kurulmu tur. Eğitim öğrenimde hedeflenen kazanımların gerçekte tirilebilmesi için DKAB ders kitaplarının da öğrenim programına uygun şekilde düzenlenmesi, yapılandırmacı yaklaşımın eğitime yaptığı etkiyi göstermesi gerekir. Katılımcı öğretmenler ders kitaplarının kısmen yapılandırmacılık ve çoklu zekâ yaklaşımlarına dayandığını ancak bu konuda başka çözümlere de ihtiyaç duyuldu unu belirtmişlerdir.

2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde hedeflenen kazanımların gerçekte mesisi ve etkili bir din öğrenimi için farklı yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır. Çünkü hiçbir öğrenim yöntemi kendi başına yeterli değildir. Her öğrenim yöntemi ve tekni ini yerinde ve hedeflere ulaşmada bir aracı olarak kullanmak gerekir. Anketimize katılan öğretmenlere göre inanç, Hz Muhammed ve Ahlak öğrenme alanı kazanımlarının gerçekte mesisinde öğretmenlerin kullandıkları yöntemlerin etkisi büyüktür. DKAB dersi inanç, Hz Muhammed ve Ahlak Öğrenme

Alanı kazanımlarının gerçekleştirilmesi seviyesi derste kullanılan farklı yöntemlere göre değişmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin, kazanımların elde edilebilmesi için geliştirdikleri yöntem ve teknikleri, teknolojik gelişmeler gibi konularda hizmet içi eğitim seminerleri ile desteklenmeleri faydalı olabilir. Nitekim Avrupa'nın değişik ülkelerinde bu tür uygulamalar yılda bir kaç kez yapılmaktadır.

3. DKAB 6. Sınıf ders kitaplarında nanç, Hz. Muhammed(sav), ve Ahlak öğrenme alanı konu ve kapsamı ile ilgili öğrenim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesi mümkündür. Kitaplarda kullanılan dilin kısmen sade ve öğrenci tarafından anlaşılabilen bir dil olduğu, din dilinden kaynaklı bilinmeyen kelimelerin konu içerisinde ya da kitap sonunda yer alan sözlük kısmında açıklanmış görülmüştür. Soyut olan konular somutlaştırılarak öğrencinin anlayıp, günlük yaşamında kullanabileceği eklerle getirilmiştir.

Konular bazen hikâye ve yaşam örnekleriyle açıklanmıştır. Ancak verilen bu örnekler yeterli değildir. Derlendirmelerde kavram haritasına çok yer verilmemiştir, yaşam kâğıdına ise çok az yer verilmiştir. Kitaplarda uygun ünitelerde kavram haritalarına ve yaşam kâğıtlarına yer verilmesi kazanımların öğrenciler tarafından daha iyi kavranmasına yardımcı olacaktır.

4. Kitaplarda öğrencinin konuyu kavramasını kolaylaştırmak, konuyu açıklamak ve desteklemek için ayetlere başvurulmuştur. Ancak ayetlerin öğrencilerin derse aktif olarak katılımını sağlayacak şekilde etkinliklerle birlikte kullanılması daha iyi olabilir. Ayetlerde geçen anlaşılması zor olan kelimeler mutlaka sadeleştirilerek öğrencinin anlamasını sağlanmalıdır. Oysaki konuyla ilgili ayetlerin öğrencinin alt yapısına uygun bir şekilde yazılması ve etkinlik şeklinde sunulması daha yararlı olacaktır.

5. Görüşümüz öğretmenlere göre, 6. sınıf müfredatındaki "2. Namaz badeti" ve "3. Son Peygamber Hz. Muhammed" ünitelerinin çok yoğun ve önemli olduğu için diğer ünitelerdeki kazanımlar biraz daha hafifletilebilir. Çünkü 6. sınıf müfredatını eğitim öğrenim yılı içerisinde yetiştirebilmek uygulamada zorluklara

sebebe olmaktadır. 6. sınıf müfredatı yolumu azaltmak için “6. İslamiyet ve Türkler” ünitesinde yer alan “Türklerin Bilime Katkıları” konusu Müslüman Bilim Adamları başlıklıyla 8. sınıf “4. Kur’an’da Akıl ve Bilgi” ünitesi ile ilişkilendirilip verilebilir. Bu şekilde 8. sınıfın 4. ünitesi de biraz daha somutlaştırılmı olabilir.

6. Sadece bilgi aktaran öğretmenler bugünün öğrencilerine hitap edemiyorlar. Çünkü iletişim araçlarının gelişmesiyle öğrenciler bilgiye kolayca ulaşmaktadırlar. Bilgiyi öğretmeninden dinlemek zor ve uzun bir süreci gerektirirken, internet aracılığıyla bilgisayar ekranından çok daha hızlı bir şekilde edinilebilmektedir. Ayrıca görsel ve işitsel biçimde duyularına da hitap ettiği için bilgiyi bilgisayar ve internetten öğrenmek çok daha keyifli hale gelmiştir. Öğretmenler de bunu gözetenek EBA gibi programlardan yararlanarak, eğitim ve öğretim sürecini daha çekici bir hale getirmelidir.

7. DKAB ders öğretmenlerinin sosyal yönünün güçlü olması önemlidir. Bu durum öğretmenin başarısını artıracaktır. Farklı sosyal çevrelerden gelen öğrencilerin yeti mesinde ilahiyattaki hocalara büyük görev dümektedir. Öğretmen yeti tiren kurumlardaki sistem ve öğretim elemanları olan hocalar öğrencilerine yol gösteren, rehber ve rol model olmalıdırlar.

8. Okullarımızda karşılaştığımız çok sayıda sorunları sadece ele tirenerek bir yol alınmaz. Bizler öğretmen olarak neler yapabiliriz bunu düşünmeli, öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade etmelerine imkân sağlamalıyız. Öğrencilerin hem saygı duydu u hem de sevgi gösterdiği bir öğretmenlik anlayışına sahip olmalıyız. Din kültürü öğretmenleri olarak öğrencilerimize sadece belirli bir din anlayışını dayatmak yerine sorgulayan, onları, ara tıran, düşünün başka din anlayışlarına saygı duyan bir birey olarak hayata hazırlamayı sağlamalıyız.

Çalışmamızda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin ders kitabı ve içeriği, kullanılan yöntemler, kitaptaki kaynaklar,

etkinlikler, ö retmenin ö renciye yakla ımı gibi birden fazla etmene ba lı oldu u sonucuna ula ılmı tır.

Çalı mamız ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin kazanımlarının daha etkin bir ekilde gerçekleştirilebilmesi adına mütevazi bir katkı sunmak istedik. Çalı mamızın bizden sonra bu alanda yapılacak çalı malara bir nebze olsun ık tutaca ını ümit ediyoruz.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Kamile Ün, *Aktif Öğrenme*, Bili Yayınları, 9. Baskı, İzmir, Ocak, 2007
- Ahmet Saban, *Öğrenme ve Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s.169-172, Nobel Yay. Dağıtım, Ank. Mart, 2004
- Akyürek, Süleyman, *Din Öğretimi*, Nobel Yayınları, Ankara 2009.
- Alta, Nurullah, *Öğretmen El Kitabı(Orta Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi)*, Dem Yayınları, İstanbul, 2007
- Ay, Mehmet Emin, *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım*, Tima Yayınları, İstanbul, 1999
- Aydın, Mehmet Zeki, *Din Öğretiminde Yöntemler*, 3.bs., Nobel Yayınları, Ankara 2007.
- Ayhan, Halis, *Din Öğretimi ve Öğretimi*, No: 78, İstanbul, 1997
- Bilen, Mürüvvet, *Plandan Uygulamaya Öğretim* Ankara, 1985
- Bilgin, Beyza, *Öğretim Bilimi ve Din Öğretimi*, Gün Yayıncılık, Ankara, 1998.
- Bilgin, Beyza, *İslâm ve Çocuk*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1997.
- Bilgin, Beyza; Selçuk, Mualla, *Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri*, Gün Yayıncılık, Ankara, 2000
- Cemal Tosun, Recai Doğan, *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflar için Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Kavram Haritaları*, s.14-15, Öğretimi Yayınları, Ank. Mayıs, 2005
- Demirel, Özcan, *Öğretme Sanatı*, Pegem A Yayınları, Ankara, Ekim, 2000
- Dewey, John, *Öğretimde Ahlak İlkeleri*, çev: A. Ferhan Özkazan, İstanbul, 1995.
- Dodurgalı, Abdurrahman, *Din Öğretimi ve Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler*, MÜFAV Yay. İstanbul, 1999.
- Doğan, Recai ve Tosun, Cemal, *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflar için Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Kavram Haritaları*, Öğretimi Yayınları, Ankara, Mayıs, 2005

Do an, Recai, Tosun, Cemal, *İk retim 6, 7 ve 8. Sınıflar in Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi  retimi özel  retim Yöntemleri*, Pegem A Yayınları, Ankara, 2003

Ek i, Aysel, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi retiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Durumu”, *Orta retim Kurumlarında Din Kültürü ve Ahlak Bil.* Ankara, 1991

Haluk Yavuzer, *ocuk Psikolojisi*, s.153, Remzi Kitabevi, st. 1999

Hökelekli, Hayati, *Din Psikolojisi*, TDV Yayınları, Ankara, 1993.

Hkerek Esra, Basılmamı Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara, 2002.

dare Mahkemesi, Esas No:2005/1804

İk retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitapları 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar (Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi retim Materyali), MEB Devlet Kitapları, 3. Baskı, Tuna Matbaacılık A. , Ankara, 2015

Kamile n Açıkgöz, *Aktif renme, Bili Din retiminde Sure ve Dua  retimi*, Yayınları, 9. Baskı, zmir, s64, Ocak-2007

KILIÇ, Abdurrahman, SEVEN, Serdal, *Konu Alanı Ders Kitabı ncelemesi*, PegemA Yayıncılık, Ankara, Eylül, 2002.

Köylü, Mustafa, “ocukluk Dönemi Ahlk Geli imi ve Bazı Olumsuz Ahlaki Davranı lar”, *Dini Ara tırmalar*, Sayı: 7, Ankara, 2000.

Küçükahmet, Leyla, * retim İke ve Yöntemleri*, Alkım Yayınları, stanbul, 1998

MEB, DKAB Program Kılavuzu, s.3 Ankara 2010

M F Yayınları, stanbul, 1998

Nurullah Alta , * retmen El Kitabı(Orta  retim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi)*, s.64 DEM Yayınları, st. 2007

Okumu lar, Muhiddin, *Fıtrattan Dine*, Yediveren Kitap, Konya 2002.

Öcal, Mustafa, *Din E itimi ve retiminde Metotlar*, TDV Yayınları, Ankara, 1991

- Öcal, Mustafa, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Ulaşılmaması Gereken Hedefler ve Gerçekleşme Oranları”, “Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Din Eğitimi ve Öğretiminin Problemleri” , *lahiyat Bilimleri Araştırma Vakfı Yayınları*, Kayseri, 1998
- Özbek, Abdullah, *Bir Eğitmen Olarak Hz. Muhammed*, Konya, 1988
- Özdemir, Mustafa; Sedat SÖNMEZ, *Öğretmen El kitabı*, 2. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2000
- Özdemir, Servet; Halil İbrahim YALIN, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* , Nobel Yayın Ankara, 1999
- Özden, Yüksel, *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı, Ank. s. 55, 77, Ocak 2003
- Recai Doğan, Cemal Tosun, *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflar için DKAB Öğretimi (Özel Öğretim Yöntemleri)*, s48 Pegem A Yayıncılık, Ank. 2003
- Saban, Ahmet, *Öğrenme ve Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, Nobel Yayın. Ankara, Mart, 2004
- Selçuk, Mualla, “Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri”, *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, MEB Yayınları, Ankara, 2000.
- Selçuk, Mualla, *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, TDV Yay. Ankara, 2005
- Selçuk, Mualla, “Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, MÜ F Yayınları, S:5, s.150 İstanbul 1998,.
- Selçuk, Ziya, *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel Yayın, Ankara, 2000
- Tavukçuoğlu, Mustafa, *İlköğretimde Din Eğitimi ve Program Geliştirme Üzerine Bazı Düşünceler*” *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s3 Konya 1990
- Tosun, Cemal, *Din Eğitimi Bilimine Giriş* , Pegem Yayınları, Ankara 2002

- Varı , Fatma “Programlara li kin Temel Kavram ve Tanımlar”, *E itim Bilimlerinde Ça da Geli meler*, AÜ Açık ö retim Fak.Yay., Eski ehir,1991
- Yavuz K. Eren, *Çoklu Zekâ Teorisi ve Uygulamaları*, Özel Ceceli Okulları Yayınları, Ankara, 2001.
- Yavuz, Kerim, *Çocukta Dini Duygu ve Dü üncenin Geli imi*, D B Yayınları, Ankara, 1983
- Yavuz, Kerim, *Günümüzde Din E itimi*, Akgün Matbaası, Adana, 1988.
- Yavuzer, Haluk, *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, stanbul, 1999
- Yavuzer, Nurgül, “ leti im ve Etkili Ya ama Kültürü”, *Çocuklarımız için E itim Sohbetleri*, Pegem Yay. Ankara, 2001
- Yüksel Özden, *Ö renme ve Ö retme*, Pegem A Yayıncılık, s.55,77 6. Baskı, Ank. Ocak, 2003

ÖZGEÇM

Adı Soyadı: Betül Elmas

Do um Yeri ve Yılı: Vakfikebir / 1977

Yabancı Dili: İngilizce

İlkö retim: Cumhuriyet İkokulu / 1988

Ortaö retim: Bo azlıyan Anadolu İmam Hatip Lisesi / 1994

Lisans: NEU Ahmet Keleşo lu İlahiyat Fakültesi / 2000

Çalı ma Hayatı:

Meram Fevzi Çakmak Ortaokulunda DKAB ö retmeni olarak görev yapmaktayım.